TBKP
Program
Tasarısı
tartışmaları

Bütün ülkelerin proleterleri birleşiniz!

yeni yol

TİP ve TKP Merkez Komiteleri tarafından yayınlanmaktadır 1 Şubat 1988, Sayı 7

NEDEN YENİ POLİTİK STRATEJİ -III-

Aydın TURAN

■ Uluslararası yeni ortamı ve barış sorununun yeni boyutunu kavramak

Politik stratejinin belirlenmesinde uluslararası ve ulusal etken arasındaki ilişkinin önemine işaret etmiştik. Bu ilişki günümüzde daha sıkılaşmıştır. İkincisi, ulusal ve uluslararası etken ara sında ara halka olarak bölgesel etkenin rolü giderek önem kazanmaktadır. Üçüncüsü, uluslararası etkenin eskiye göre ağırlığı artmıştır. Uluslararası etkenin ağırlığı iki düzeyde artıyor. Sınıfsal nitelikteki dış etken iç güçler oranını daha çok etkiliyor. Aynı zamanda global nitelikteki uluslararası etken dünyada yeni bir ortam yaratıyor. Yazının bu bölümünde bu uluslararası yeni ortamın niteliği, stratejik anlamı ve sonuçlarına anahatlarıyla değineceğiz.

Başdöndürücü bir hızla gelişen bilimsel-teknik devrim, yeryüzünün çehresini, toplumların yapısını değiştirmekte, insanlığın hem yaratıcı hem de öldürücü olanaklarını dev adımlarla artırmaktadır. Teknolojik alandaki devrimci yenilenmenin askersel teknolojiye yansımasıyla tarihte ilk kez nükleer bir savaş sonucu tüm insanlığın ve uygarlığın toptan yokolması reel bir tehlike olmuştur. Dünyamız bu tarihsel aşamada keskin bir yol kavşağı ile karşı karşıyadır: Ya nükleer bir cehennemde tüm insan soyu yeryüzünden silinecek, ya da tüm insanlık sağ kalacaktır. Barış sorununun yeni bir boyut kazandığı bu durumda aklın yolu, yeni bir politik düşünce tarzını, ortak bir güvenlik anlayışını gündeme getirmiştir. Dünya çapında, uzlaşmaz sınıf karşıtlarını da kapsayan, sağduyu sahibi ve gerçekçi tüm güçlerin barış koalisyonu bu yeni politik düşünce tarzını yaşama geçirebilir.

Hemen söyleyelim: Barış sorununun bu yeni boyutu, barışın korunmasını nesnel olarak her ülkede işçi sınıfının verdiği mücadelenin odak noktası durumuna getirmiş bulunuyor.

Günümüzde hiçbir ülke bilimsel-teknik devrime göz kapayamaz. "Yüksek teknoloji" her bir ülke için yaşamsal bir sorun durumuna gelmiştir. Uluslararası iş bölümüne katılabilmek, yani gerçek anlamda dış pazara açılabilmek, en başta "yüksek teknoloji" sorunudur artık. Bu durumda bir yandan gelişmiş endüstri ülkeleriyle "üçüncü dünya" arasındaki teknoloji uçurumu giderek açılmaktadır. Diğer yandan bilimsel teknik devrim ekonominin uluslararasılaştırılmasını hızlandırmakta, ülkelerin ve halkların karşılıklı bağımlılığını artırmaktadır. Dünyada bütünsellik eğilimini güçlendirmektedir.

Kendini uluslararası iş bölümünden izole ederek hiçbir ülke ekonomik olarak gelişemeyeceği için bu anlamda bir ekonomik "bağımsızlık" günümüzde artık olanaklı değildir. Önemli olan karşılıklı bağımlılık ilişkileri çerçevesinde ulusal çıkarları koruyabilmektir. Emperyalist ülkelere olan tek yanlı bağımlılık ilişkilerini değiştirebilmektir. Açıktır ki demokratik ve adil ilişkilerin kurulduğu uluslararası yeni bir ekonomik düzen için mücadele günümüzde büyük önem kazanmaktadır.

İnsan uygarlığını sert bunalımlarla ve çıkmazlarla karşı karşıya getiren global, yani yerküremiz çapındaki dev sorunların giderek keskinleşme eğilimi günümüz gerçekliğinin belirleyici çizgisidir. İnsanlığın nükleer bir dünya yangınına yol açarak kendi soyuna kendi eliyle son verme tehlikesine değindik. Aynı zamanda insanın doğal çevresinin tahribata uğraması, doğanın dengesinin bozulması, doğal kaynakların tükenmesi tüm insanlığı ekolojik bir felaketle yok olmanın eşiğine getiriyor. "Üçüncü dünya"da insanların açlıktan kırılması, cehaletin pençesinde kıvranması, gelişmekte olan ülkelerin ödenemeyecek miktarlara ulaşan dış borçları insanlığı tehdit eden diğer önemli sorunlardır.

Genel insanlık sorunları adına da verdiğimiz bu sorunların niteliği nedir? Ortaya çıkışı, ulusal ve uluslararası görünüş biçimleri sınıfsal yönler taşısa da bu sorunlar özünde, yani günümüzde kazandıkları yeni nitelik bakımından, sınıfsalı aşan yeryüzünde tüm insalığın ve gelecek kuşakların yaşamsal çıkarlarıyla tanımlanan sorunlardır. Bu sorunlar, hangi sınıftan ve ulustan olursa olsun, hangi ülkede hangi toplumsal sistemde yaşarsa yaşasın, ayırımsız tüm insanlığın varlık koşullarını ilgilendiriyor. Hepsinden önemlisi, bu sorunların tüm insanlığı tehdit eder bir durumdan çıkarılması, yine ancak karşıt toplumsal sistemlerin, karşıt sınıflardan tüm insanlığın işbirliği ile olanaklıdır.

Özetlersek, bilimsel-teknik devrimin büyük bir hızla gelişmesiyle, nükleer bir savaş tehlikesi ve diğer global sorunların keskinleşmesiyle, giderek "küçülen" bir dünyada yaşıyoruz. Dünyamız bütün çelişkileriyle, tüm çeşitliliğiyle birlikte, ekonomik, politik, ekolojik ve kültürel bakımdan, enformasyon açısından bileşik ve bütünsel bir nitelik kazanıyor.

Böylece, yüzyılımızın başında emperyalizmin çağın gelişmelerine damgasını vuran somut-tarihsel yeni bir çerçeve oluşturması gibi, günümüzde kapitalizmden sosyalizme geçiş çağının içeriğine damgasını vuran yeni bir dünya ortamı oluşmaktadır. TBKP program tasarısının "Günümüz Dünyası" bölümünün "Savaş ve barış sorunu" alt bölümünde bu olguya değiniliyor.

Oluşan bu yeni uluslararası ortam stratejik olarak ne ifade ediyor? Bu yeni somut-tarihsel çerçevenin işçi sınıfının mücadele koşullarında köklü değişikliklere yol açtığı hemen anlaşılabilir. Çözüm bekleyen dev sorunlar işçi sınıfının tarihsel görevine giden yolu kaplamış bulunuyor. Aynı zamanda bu sorunları çözmeye aday yeni güçler de ortaya çıkıyor. Yeni zorluklar beraberinde yeni olanakları da getiriyor. Yeni olanakları değerlendirmek, yeni yaklaşımları gerektiriyor. Kısaca artık işçi sınıfı (ve tarihsel ilerlemeden yana tüm güçler için) yeni sorumlulukları, yeni görevleri içeren (global nitelikte) yeni bir gündem söz konusudur.

Gündeme gelen sorunlarda ulusal olanla uluslararası olanın ilişkisi belirttiğimiz şekilde değiştiği gibi, daha önemlisi, sınıfsal olanla global olanın (genel insani etkenin) ilişkisi de değişmektedir. Bu ilişki hem daha sıkılaşıyor, hem de genel insanlık çıkarları belirleyici bir ağırlık kazanıyor. Bu bağlamda, toplumsal gelişmenin çıkarlarının işçi sınıfının çıkarlarından önde geldiğini belirten Lenin'in bu uzak görüşlü deyişini bir kez daha anımsatalım.

Günümüzde dünya çapında kapitalizmden sosyalizme geçişin biçimleri farklılaşıyor ve daha karmaşık bir nite-

➔

lik alıyor. Bu geçişin "tek bir atılımla" gerçekleşen bir "dünya devrimi" ile olamayacağı daha 1920'de anlaşıldı. Ama bu geçiş, II. Dünya Savaşı sonrasında olduğu gibi tek tek ülkelerin emperyalist sistemden koparak sosyalist sisteme katılmalarıyla sınırlanamaz. Emperyalist sömürge sisteminin çöküşü ile eski sömürgelerin politik bağımsızlıklarına kavuşmaları bu geçişin diğer bir bileşeni oldu. Bugün kapitalizmden sosyalizme geçişin panoraması insan uygarlığının varlığının korunması, geliştirilmesi ve devrimci yenilenmesi süreçlerinin birbirleriyle daha sık örülmesiyle belirleniyor. Tarihsel olarak daha uzun bir dönemi kapsayacağı belli olan bu süreç birbiriyle bağlı, ama eş zamanlı yürümeyen, farklı nitelikteki gelişmelerin toplamı olarak yaşama geçmektedir.

Bu panaromanın genel çizgileri günümüzde toplumsal gelişmenin temel doğrultularını da gösteriyor. Barış ve diğer global sorunların çözümü için karşıt iki toplumsal sistemin diyalog ve işbirliği ve aynı zamanda kapitalizm ve sosyalizm arasında bilimsel-teknik devrim ve onun sosyal sonuçları alanındaki tarihsel yarışma. Sosyalizmin kendi maddi temeli üzerinde kendini devrimci yenilemesi. Kapitalizmde demokratik ilerlemenin gerçekleşmesi. "Üçüncü dünya" ülkelerinin ulusal egemenliklerini güçlendirerek gelişme yollarını özgürce belirlemeleri. Irk ayrımının, ulusal baskı ve ezginin ortadan kaldırılması. Sonuçta, ileriye yönelik, hem ekonomik hem de politik olarak uluslararası yeni, demokratik bir düzenin kurulması: İstikrarlı, sağduyuyla yönetilen bir dünya düzeni... Barış hareketi, kültür güçleri, demokrasi güçleri, ulusal egemenlik yanlısı güçler, işçi hareketi ve sosyalist dünya kaba bir kesidini çizdiğimiz toplumsal gelişmenin günümüzdeki başlıca güçlerini oluşturuyor.

Görüldüğü gibi toplumsal gelişme, evrimci ve devrimci biçimlerin içiçe geçtiği bir süreçle gerçekleşiyor. Evrimci ve devrimci güçler, farklı düzeylerde tarihsel ilerlemeye yol açmak için, farklı hedeflere yönelik olarak, farklı biçimlerde mücadele ediyorlar. Oluşan yeni dünya ortamı tüm bu sürece damgasını vuruyor. İnsanlığın ilerlemesi, herşeyden önce onun varlığının güvenceye alınmasına bağlı kalıyor. En geniş boyutuyla kültürel ilerleme diye tanımlayabileceğimiz bir düzeyde gerçekleşiyor. Ulusal ilerleme, ulusların kendi yazgılarını gelişme yollarını özgürce belirlemesiyle, ulusal egemenliğin güçlenmesiyle yaşama geçiyor. Demokratik ilerleme, politik, ekonomik tüm karar, uygulama ve denetim süreçlerine halkın etkin katılımıyla belirleniyor. Toplumsal ilerleme ise gelişmenin en zor gerçekleşen ve en derin boyutu. Sınıf mücadelesinin en dolaysız sonuçları bu düzeyde yansıyor. İnsanlığın ilerlemesinden emekçilerin payına düşenin onların üretimde oynadıkları role uygun bir ölçüde olmasıyla, sosyal adaletin gerçekleşmesine yönelik kazanımlarla gerçekçilik kazanıyor. Toplumsal ilerleme en belirgin biçimiyle toplumsal devrimle, sosyalizme geçilmesiyle yaşama geçiyor, ama onunla sınırlı kalmıyor. Örneğin II. Dünya Savaşı sonrası bir dizi kapitalist ülkede elde edilen sosyal kazanımlar da toplumsal ilerlemeyi ifade etmektedir.

Komünistler insanlığın ilerlemesini hiçbir zaman toplumsal ilerlemeyle sınırlamamışlar, hele toplumsal devrimlere hiç indirgememişler, buna karşılık toplumsal ilerlemenin nesnel yasallığını ve tarihi ilerletici gücünü vurgulamışlardır. Bugün gündeme gelen global nitelikteki sorunları çözebilmek, değişik düzeylerde tarihsel ilerleme için var olan tüm potansiyeli azami ölçüde harekete geçirebilmeye bağlıdır. Bu aynı zamanda toplumsal ilerlemeyi olanaklı kılacak, onun yolunu açacak tüm güçleri seferber etmek anlamına gelmektedir. Böylece barışın korunması, kültürel, ulusal ve demokratik ilerleme ile toplumsal ilerleme arasında böyle dolaylı bir bağ kurulmuş oluyor. Bu nedenle politik stratejinin de ancak dolaylı olarak toplumsal ilerlemeye yönelik olması söz konusudur. Bu, doğrudan doğruya içinde bulunduğumuz yeni dünya ortamının stratejik bir sonucu oluyor.

Hemen görülüyor ki bu dolaylı bağlantıyı daha iyi kavrayabilmek için tarihsel ilerlemenin değişik boyutlarıyla toplumsal ilerleme arasındaki ilişkiyi daha yakından incelemek gerekiyor. Bu sorunu kavramayı zorlaştıran bir etken değişik düzeylerdeki farklı dinamiklerin karşılıklı ilişkilerin karmaşık bir yumak oluşturması. Onun için sorunu basitleştirerek yalnızca barışın korunması ile demokratik ve toplumsal ilerleme arasındaki ilişkinin ana yönlerine değineceğiz.

Herşeyden önce, dünya barışının korunması için mücadele, toplumsal ilerlemenin (ve insanlığın her düzeydeki ilerlemesinin) mutlak önkoşuludur. Barış için mücadele demokratik ve toplumsal ilerleme için mücadelenin bir türevi ya da aracı değildir. Barış için mücadele başlı başına bir amaç, göreceli bağımsız bir mücadele alanıdır. Demokratik ilerleme de toplumsal ilerlemenin yolunu açan bir etkendir, onun bir koşuludur.

Barışın korunması, demokratik ve toplumsal ilerleme anlamına gelmez, otomatik olarak bu yönde bir gelişme sağlamaz. Barışın korunması doğrudan doğruya yalnız insanlığın kültürel gelişmesini sağlamaya yönelik bir etki yapar. Ama aynı zamanda demokratik ve toplumsal ilerleme için daha elverişli bir ortam yaratır.

Barış için mücadele toplumsal ilerleme için mücadelenin merkezinde yer alan, onun ayrılmaz bir bileşeni olan ve onun günümüzdeki içeriğini belirleyen bir mücadeledir. Demokratik ilerleme ile toplumsal ilerleme arasında da aynı tür bir ilişki vardır.

Barış için mücadele özünde genel insani bir mücadeledir, ama kuşkusuz bu mücadelenin sosyal-sınıfsal yönleri de vardır. Örneğin barış için mücadele emperyalizmin en saldırgan, en gerici güçlerinin militarist politikasına karşı yürütüldüğü için barış hareketinin temel güçleri açısından antiemperyalist nitelikli bir mücadeledir. İşçi sınıfı açısından ise barış mücadelesi politik bir sınıf mücadelesidir. Barış için mücadelenin temel güçleri aynı zamanda demokratik ve toplumsal ilerlemenin güçleridir. Demokratik ilerleme için mücadele de işçi sınıfı açısından politik bir sınıf mücadelesidir. Yine bu mücadelenin temel güçleri toplumsal ilerlemenin de güçleridir.

Barış için mücadelenin başta gelen sorun olması, demokratik ilerleme için mücadelenin büyük önemi, toplumsal ilerleme için mücadelenin durdurulması ya da yavaşlatılması anlamına gelmiyor. Zaten buna kimsenin gücü de yetmez. Toplumsal statükoyu dondurmak kimsenin (devlet, sınıf, parti, örgüt ya da kişi) iradesine bağlı olarak gerçekleştirilebilecek bir olay değildir. Sınıf mücadelesi kapitalizm kaldıkça ortadan kaldırılamaz. Politik güçler yalnızca bu mücadelenin içeriğini (hedef ve görevlerini) ve biçimini şu ya da bu yönde etkileyebilirler.

Barış için ve demokratik ilerleme için mücadelenin çıkarlarıyla toplumsal ilerleme için mücadelenin çıkarları ilkesel olarak birbirleriyle çelişmez. Ama bunlar her koşulda ve bütün zamanlar için özdeş de değildirler. Pratikte bu uyumun sağlanmasında bu amaca yönelik belirlenmiş politik bir strateji önemli bir araçtır.

Toplumsal ilerleme yolunda elde edilen en küçük bir kazanım bile demokratik ilerleme ve barış için mücadelenin güçlenmesine önemli bir katkı oluşturur. Demokratik ilerleme yolunda atılan her adım barış için mücadeleyi güçlendirir.

Ülkemiz koşullarında insanlığın ilerlemesinin değişik boyutlardaki hedefleri arasındaki ilişki sistemi nasıl somutlanıyor? Değişik düzeydeki mücadele görevleri birbirleriyle nasıl bağlanıyor? TBKP program tasarısında "TBKP'nin Bugünkü Aşamadaki Amacı: Barış ve Demokratik Yenilenme" bölümünün ilk altbaşlığa kadarki girişi bu soruları yanıtlamaktadır. Ayrıca "Demokratik bir rejim için", "Barışçı, egemen bir dış politika için" gibi her alt bölümün girişinden o düzeydeki ilerleme mücadelesinin görevleriyle diğer düzeyler arasındaki ilişkiler kısaca özetleniyor.

Sonuçta, barış ve demokratik yenilenme, ülkemizin içinde bulunduğu

aşamada işçi sınıfının politik mücadelesinin iki temel stratejik amacı olarak ortaya çıkıyor. Barış ve demokratik yenilenme mücadelesi arasındaki ara halka da ulusal egemenliğin güçlendirilmesidir. Emperyalizmin en saldırgan ve gerici güçlerinin dünya ve bölge barışını tehdit eden tüm girişimlerinin ulusal çıkarlara nasıl zarar verdiğini göstererek barış için mücadelenin iç sorunlarla bağını kurabilir, demokratik yenilenme ile ilişkisini açıklayabiliriz. Demokratik yenilenme için mücadelenin ulusal çıkarlar açısından önemini göstererek barış için mücadeleye katkısını ortaya koyabiliriz. Barış ve demokratik yenilenme için mücadelenin emekçiler açısından sonuçlarını belirterek günümüz Türkiyesinde toplumsal ilerlemenin yolunu açıcı işlevini açıklığa kavuşturabiliriz. Bu nedenle program tasarısında TBKP'nın stratejik çizgisi, "barışın korunmasına katkı, Türkiye'yi Amerikan emperyalizminin çatışma politikasının aracı olmaktan kurtarma, demokrasiyi kazanma çizgisidir"(3) diye belirleniyor.

Atom ve uzay devrinin belirlediği uluslararası yeni ortamın politik strateji açısından sonuçlarını irdelemek için işçi sınıfının tarihsel görevinden de hareket edebiliriz. Günümüzde işçi sınıfının tarihsel görevi yeni bir nitelik kazanmıştır. İşçi sınıfı yalnız insanın insan tarafından sömürülmesine, bununla birlikte her türlü baskı ve ezgiye, kapitalizmin uzlaşmaz sınıflara, dünyanın iki uzlaşmaz sisteme ayrılmasına son vermeye, sınıf çelişkilerini, sınıf mücadelesini ortadan kaldırmaya, sosyal adaletle birlikte sosyal uyumu, sosyal barışı sağlamaya yetenekli bir sınıf değildir. İşçi sınıfı, kendi kurtuluşunu ancak tüm insanlığı da kurtararak gerçekleştirebilecek tarihteki ilk ve tek sınıftır. Bu niteliğiyle günümüzde insanlığın ve uygarlığın nükleer bir savaşta yok olmaktan kurtarılması, insan yaşamının doğal koşullarını ortadan kaldıran ekolojik bir felaketin önlenmesi ve daha bir dizi evrensel insanlık sorununun çözümü de işçi sınıfının görev kapsamında yer almaktadır. Dahası bu sorunlar gündemin ilk sırasına yükselmiştir.

İşçi sınıfı yalnız kendi sınıf çıkarları için, toplumsal ilerleme için mücadeleyle yetinmediği, insanlığın her düzeydeki ilerlemesinin sosyal motoru olabildiği, ölçüde kendi sınıf çıkarlarını gerçekleştirmesinin koşullarını yaratabilir. İşçi sınıfı yalnız kendi başına genel insani çıkarlar, genel demokratik çıkarlar için mücadele etmekle yetinmeyip buna yetenekli tüm diğer sosyal güçleri (sınıf karşıtları da içinde) bu düzeye yükseltebildiği, tüm diğer sosyal güçlerin bu yöndeki potansiyelini azami ölçüde harekete geçirebildiği ölçüde devrimci niteliğini yaşama geçirebilecek bir konuma gelmiş olur. Bunu gerçekleştirmede en etkili araç komünist partisinin politik stratejisidir. Komünistlerin çizeceği stratejik yönelim işçi sınıfını "kendi başına" bir sınıf olmaktan çıkarıp yalnız "kendisi için" değil, "kendisi ve tüm diğerleri için" bir sınıf durumuna getirmeyi amaçlamalıdır.

Marks ve Engels, tarihte komünistlerin ilk program metni olan "Komünist Manifesto"da, işçi sınıfının tarihsel görevini nesnel olarak belirlemişler ve bu temelde komünistlerin politik strateji ve taktiklerini çizmişlerdi. Komünist partisi günümüzde işçi sınıfının devrimci partisi olabilmek için aynı zamanda barışın partisi ve demokratik ilerlemenin partisi olmak zorundadır.

İşçi sınıfının tarihsel görevindeki değişiklik stratejik yönelimde sıradan bir düzeltme değil köklü bir değişiklik gerektiriyor. Bu değişiklik aşamanın programına belirli bölümlerin eklenmesinden ibaret değildir. Söz konusu olan politik stratejide yapısal bir değişikliktir. Bu gerçekte, komünistlerin stratejik anlayışlarında bir değişiklik anlamına geliyor. Geçerken değinelim: Bu ayni zamanda komünistlern politik düşünce tarzında, politik kültüründe, çağdaş gerçekliği analiz etmek için kullandıkları kavram ve kategorilerde ve Marksist teoride bir dizi değişikliğe kadar uzanmaktadır.

Dünyada oluşan yeni ortamın sonucu olarak program tasarısına yansıyan politik stratejideki değişikliğin bazı unsurlarını kısaca özetleyelim. Önce anlatım ve sunuş mantığınıda ilgilendiren bir noktayla başlayalım. Eskiden komünistlerin politik stratejisi, işçi sınıfının karşıtlarının stratejisine tepki olarak oluşur, ona yanıt biçiminde ifade edilirdi. Anlatımın mantığı olumsuzundan belirlenirdi. Yeni politik strateji bu mantığı tersine çevirmeli, olumlu anlatımla ifade edilmelidir. Halkın temel istem ve özlemlerinden hareketle, olumlu bir içerikle tanımlanmalıdır. Kime ve neye karşı olduğumuzla değil, kimden ve neden yana olduğumuzla nitelenmelidir. Yıkıcı değil yapıcı özelliği belirleyici olmalıdır. Başka bir deyişle alternatif program anlayışı ağır basmalıdır.

Ama komünistlerin alternatif program anlayışı, sosyal demokratlardan farklı olarak bu programın kitlelerin mücadelesiyle gerçekleşmesini amaçlar.

Program tasarısının bütününe egemen olan bu anlayışın yanısıra "Günümüz Dünyası" bölümünün ve "Çağımız ve dünyadaki durum" alt bölümünün, ayrıca "Türkiye'nin Düzeni ve Durumu" bölümünün girişlerinin bu mantıkla yazılmış olduğuna değinelim.

Eskiden strateji anlayışı doğrudan doğruya toplumsal güçler oranında bir değişikliği amaçlamayı içerirdi. Bu genellikle köklü bir değişiklik anlamındaki devrim amacıyla ifade edilirdi. Gerçekte stratejik olarak bir devrimin amaçlanmadığı, amacın yalnızca dogmatizmin etkisiyle eski şemalarla ifade edildiği durumda da doğrudan toplumsal güçler oranında niceliksel bir değişiklik amaçlanmaya devam ediyordu. Günümüzde komünistlerin politik stratejisi doğrudan değil, dolaylı bir strateji olmak durumundadır. Politik strateji politik güçler oranında bir değişikliği amaçlamalı, ancak dolaylı bir biçimde toplumsal güçler oranında bir değişikliği öngörmelidir. TBKP program tasarısının stratejik yönelimi böyle belirlenmiştir.

Politik stratejinin bu mantığı felsefi olarak şöyle açıklanabilir. Günümüz gerçekliğinin analizi, çelişkilerin arasında öyle bir ilişki sistemi ortaya çıkarıyor ki öne çıkan politik çelişkiyi çözmek öteki toplumsal çelişkilerin gelişme biçimini etkilemenin ve onların çözümünü olanaklı duruma getirmenin gerekli koşulu oluyor.

Dolaylı strateji anlayışı, bir dizi değişikliği beraberinde getiriyor. Toplumsal güçlerin "son analizde" belirleyici önemi degişmiyor, ama günümüzde politikanın, politik güçlerin, politik bağlaşıklık ilişkilerinin (diyalog ve işbirliğinin) önemi eskisine göre çok fazla artıyor ve belirleyici duruma geliyor. Dahası bu etkenlerin arasına, eskiden strateji sorununda dikkat alanımızda olmayan politik kültür katılıyor. Toplumda egemen politik kültürü değiştirerek, yeni bir politik kültürü, değerleri, normları, düşünce ve davranış biçimleri ile barış ve demokrasi kültürünü yaygınlaştırarak politik güçler oranının değişmesinin ortamını hazırlamak olanaklı ve gerekli oluyor.

Bu durumda aydınların ve kültür güçlerinin toplumun kültürel yenilenmesinde olduğu kadar, yeni bir politik kültürün yaratılmasında ve politik yaşamda da ağırlığı olağanüstü artıyor. İşçi sınıfı ile aydınlar arasında kurulması gerekli bağlaşıklık tarihsel bir nitelik kazanıyor. Bu amaçla sol içi diyalog ve yeni tür ilişkilerin oluşması yaşamsal bir önem taşıyor.

Diğer bir değişiklik. Eskiden herşeyden önce bu stratejik aşamada yok edilmesi gerekli baş düşman tanımlanır, emperyalizmle birlikte burjuvazinin hangi fraksiyonunun toplumsal varlığına son vermenin gerektiği saptanırdı. Bu da mülkiyet ilişkilerinde değişikliği öngörürdü. Günümüzde politik strateji işçi sınıfının toplumsal karşıtı olan sınıf ve katmanların varlığı koşullarında, onların bizim amaç ve hedeflerimize engel olan eğilim ve politikalarının geriletilmesini, etkisizleştirilmesini amaçlamalıdır. Örneğin, günümüzde oligarşinin saldırgan-militarist ve baskıcı-otoriter eğilimlerini geriletmek ve etkisizleştirmek öne çıkıyor. Başka bir deyişle, ekonomi ile politika arasında mekanik değil diyalektik bir ilişki olduğu daha öne kazanıyor. Politikanın toplumsal taşıyıcısının saptanmasıda önemli olmakla birlikte politikanın içeriği bizim

alacağımız tutum açısından belirleyici oluyor.

Eskiden politik stratejinin toplumsal süreçlerin kendiliğinden (spontan) işlemesi koşullarında yaşama geçirileceği veri sayılırdı. Oluşan uluslararası yeni ortamda devletlerarası ilişkilerin akılcı bir temelde ve istikrarlı gelişmesi global sorunların, uluslararası olduğu kadar bölgesel sorunların da barışçı, adil ve demokratik çözümü için büyük önem taşıyor. Nükleer silahsızlanma yönünde adımlar atılıyor. Silahlı çatışmaların sürdüğü bölgelerde ulusal barışma eğilimi giderek güç kazanıyor. Bu uluslararası yeni bir politik kültürün yaygınlaşmasının, yeni politik düşünce tarzının güçlenmesinin belirtisidir. Bu süreç her bir ülke içindeki politik kültürü de etkiliyor. Ülke içinde de işçi sınıfını ve tarihsel ilerlemeden yana tüm diğer güçlerin giderek artan bir ölçüde akılcı bir temelde etkileyebildiği demokratik bir istikrar ortamı oluşabilir. Demokrasi için ulusal bir mutabakat sağlanabilir. Politik strateji bu amaca yönelmelidir. Bu, olası bir devrimci durumun spontan olmayan, örgütsüz sosyal patlamalarla enerjisi boşalmayacak oluşma biçimini sağlamak açısından da önemlidir.

Yeni türden politik bağlaşıklık ilişkileri gerekiyor. Barıştan ve değişik düzeyde insanlığın ilerlemesinden yana güçlerin diyalog ve demokratik işbirliği en önemli bağlaşıklık ilişkileri durumuna geliyor. Genel insanlık çıkarları, genel demokratik çıkarlar, bu nitelikte değerler, bu yönde politik hedefler diyalog ve işbirliğinin temeli oluyor. Politik bağlaşıklık ilişkilerine giren güçlerin kapsamı olağanüstü genişliyor. Bu ilişkiler toplumsal, politik ve ideolojik karşıtları da kapsayabiliyor. Farklı sorunlar çerçevesinde ortak ya da paralel eylemlere girebilen, anlaşma ya da programlar biçiminde belgelere bağlanması şart olmayan, geniş ve esnek ilişki biçimleri ortaya çıkıyor. Politik strateji bu yeni tür bağlaşıklık ilişkilerinde politik güçler arasında yeni bir diyalog ve tartışma kültürünün geliştirilmesini amaçlamalıdır. Komünistlerin bütün güçlerin görüşlere saygı gösterip onlardaki gerçek payını araştırmayı görev bilmeleri ve kendilerine karşı geçmişte oluşmuş olan tüm önyargıları sabırla aşmaya çalışmaları daha da gerekli olmaktadır.

Bütün güçlerin kendi özgünlükleri ve bağımsızlıklarını tümüyle korudukları, kendi çıkarları ve deneyimleri temelinde görüşlerini özgürce savundukları çeşitlilik içinde birlik ilkesi, tüm bağlaşıklık ilişkileri için değişmez kılavuz olmalıdır. Bu hem sol güçler için hem de barış ve demokrasi güçleri için geçerlidir.

Yeni politik strateji eski tür "hegemonya" da anlayışın bir daha gelmemecesine silip ortadan kaldırmalıdır. Birincisi günümüzde bir devrim stratejisi söz konusu değildir, devrim sürecinde "hegemonya"ya da "öncülük" gibi bir sorun bu aşamada teorik ve pratik olarak gündemde yoktur. İkincisi bir devrim sürecinde de "hegemonya" "öncülük" iktidardan farklı olarak hem zor, hem gönüllülük yöntemiyle değil yalnız ve yalnızca gönüllülük yöntemiyle gerçekleşir. "Hegemonya" kurmak için "öncülüğü" kazanmak için zorun zerresine yer yoktur. Ama bu sorun geçmişte hem teorik olarak netlik kazanmamış, hem de pratik uygulamalarda çok zararlı yanlışlar yapılmıştır. Üçüncüsü, günümüzde bağlaşıklık ilişkilerinde herhangi bir politik gücün politik-örgütsel "hegemonyası" ya da "öncülüğü" değil, akılcı, demokratik, yurtsever ve hümanist görüş ve değerlerin ağırlık taşıdığı yeni bir sol politik kültürün yaygınlaşması, barış ve demokratik ilerleme hedeflerine yönelik bir politikanın etkisini güçlendirmesi söz konusudur. Bu da geniş sol güçlerin aydınları çevresinde toplamayı başarmak zorunda olan işçi sınıfının politik-kültürel ağırlığını, rolünü artırması demektir. TBKP'nin program tasarısındaki stratejik yönelim bunu amaçlıyor. (Kısaca işaret edelim: Gramsci bu anlamda yeni bir "hegemonya" kavramı geliştirmiştir. Ama elbette bizin için terim değil kavramın içeriği önem taşıyor.) Bu nedenle program tasarısında yeni anlamda bir "hegemonya" terimi kullanılmıyor.)

Yeni uluslararası ortam, eski politik kültürün, eski politik düşünce tarzının terk edilmesini gerektiriyor. Günümüzde işçi sınıfının mücadelesinin politik stratejisi, bölgesel ya da uluslararası alanda emperyalist sistemin destabilizasyonuna (istikrarsızlaştırılmasına) kesinlikle yönelemez. Uluslararası ya da bölgesel güçler oranını barış ve tarihsel ilerleme güçlerinden yana değiştirmek için günümüzde istikrarsızlık, olanakları genişletici değil daraltıcı bir işlev görmektedir. Bu nedenle uluslararası ya da bölgesel olarak gerginlik ya da çatışmadan yarar sağlamaya, bunlara yol açmaya yönelik bir stratejik yönelim komünistler için söz konusu olamaz. Patlayan, savaşlardan devrime yol açmak için yararlanmayı amaçlayan bir yaklaşım artık tarihe karışmıştır. Buna karşılık bölgesel ya da dünya çapında bir savaşı önleme, barışı koruma mücadelesinin bizzat kendisi toplumsal ilerlemenin yolunu açmak bakımından belirleyici bir önem kazanmıştır. Buradan çıkartılacak stratejik bir sonuç, devrimin barışçı yoldan geliştirilmesi için her türlü çabayı göstermenin yalnızca elverişli bir seçenek olmaktan çıkıp vazgeçilmez bir gereklilik durumuna gelmesidir. TBKP'nin politik stratejisi, bu nedenle aynı zamanda devrimin barışçı yolunu kazanma stratejisidir.

Yeni dünya ortamının özelliklerinden yeni bir enternasyonalizm anlayışının gerekli olduğu kolaylıkla anlaşılabilir. Global sorunların varlığı, uluslararası etkenin ağırlığını artırması zaten bunu gerektiriyor. Giderek her ülkenin daha çok sorunu yalnız ülke çapında dünya çapında barış ve tarihsel ilerlemeden yana tüm güçlerin diyalog, işbirliği ve dayanışmasıyla çözülebilir oluyor.

Sonuç olarak, atom ve uzay devrinin belirlediği yeni dünya ortamı politik strateji açısından bir dizi değişiklikleri gerektiriyor. Bu değişiklikler bir önceki bölümde değinilen güçler oranı analizinin gerektirdiğinden daha derin, ama aynı yönde değişikliklerdir. Bir kez daha anımsatalım: Özellikle işçi sınıfının tarihsel görevinin kazandığı yeni nitelik, politik strateji anlayışının değişmesini ve Marksist teorinin yeni bir düzeyde geliştirilmesini gündeme getirmiştir. Terminoloji sorunu da buna bağlı bir sorundur. Yazının ilk bölümünde değindiğimiz gibi askerlik biliminden aktarılan terimlerle günümüzde politik mücadelenin yönelimini belirlemek olanaklı değildir. Üstelik bu terimler bölgesel ve dünya savaşlarının kaçınılmazlıkla politik yaşamın ortamını belirlediği bir dönemin ürünüdür. Değiştirmek istediğimiz eski politik kültürün unsurudur. Yeni nitelikteki bir stratejik yönelimi ifade etmek için yeni sözcükler yeni söyleyiş biçimleri de geliştirmek gerekiyor.

TBKP'nin program tasarısında çizilen politik stratejideki yeni niteliğinin üç kaynağına kısaca değindik. Kuşkusuz bu yazının amacı tek tek her yeniliğin hangi kaynaktan oluştuğunu saptamak değil. Buna olanak da yoktur. Her üç kaynağın etkisinin birlikte yeni stratejik yönelimi belirlediğini söylemek gerekiyor. Dogmatizmin etkilerinden kendimizi kurtarmadan ne ülkedeki yeni güçler oranından doğru sonuçlar çıkarmak olanaklıdır ne de yeni dünya ortamının stratejik anlamını belirlemek. Bu anlamda kuşkusuz SBKP'nin 27. Kongresi'nin yenileyici yaklaşımlarının etkisi söz konusudur, ama TİP ve TKP'nin aynı doğrultuda bir süreden beri var olan arayış ve ortak çabaları olmasaydı bu esinlendirici etkiden yararlanmak olanaklı olmazdı.

Bir bakıma bu yazı çerçevesinde de ele aldığımız bir çok yaklaşım çoğumuza yeni gelmeyecektir. Ama bu yaklaşımların politik stratejinin çizilmesine temel olması yenidir. Kuşkusuz hiç kimse bu politik stratejinin TBKP program tasarısında en olgun biçimiyle çizilmiş olduğunu iddia etmiyor. Tersine bunun oldukça henüz bir taslak çizim olduğu açıktır. Ama bu daha ilk örnek aynı zamanda. Kapitalist ülke partilerinin birçoğu da yeni bir politik strateji geliştirmek için bu yönde arayışlarını sürdürmektedirler. TBKP program tasarısı bu kollektif arayışa bir katkı denemesidir. (3) TBKP Program Tasarısı, 1987.

TBKP PROGRAM TASARISI ÜZERİNE

U.Bulutlar-İSTANBUL

Tasarının bütünü üzerine

Tasarı parti üyeleri, parti yandaşları, parti çevresi içinde ilk önce araştırma, inceleme, teoriyi, ideolojiyi yeniden gözden geçirmeye yöneltti. Genelde demokratik kamuoyunda, politik çevrelerde tasarı üstüne şöyle ya da böyle konuşmalar, görüş getirmeler, eleştiriler duyuluyor.

Gençlik açısından tasarıya yaklaşım; tartışma sürecini başlattı. En genel de Marksizm-Leninizm ve bilimsel dünya görüşüne dogmatik, kalıpçı yaklaşımla canlı yaklaşımın mücadelesi ortaya çıktı, bu bir yanıyla kişilerin kendi kendileriyle mücadele öte yanıyla ise dünkü bilgileriyle, bugünkü nesnel durumu ve buna göre yaklaşım arasındaki mücadele olarak ortaya çıktı. En başta yoldaşlarımızın 5. Kongre sonrasından bu yana gelişerek süren parti politikasının daha özlü biçimde kavranmasında tasarı önemli bir işlev görüyor. Bilime, Marksist-Leninist düşünceye tutucu yaklaşımlar, diyalektik maddeci anlayışın çok kaba bir biçimde yorumlanması gibi olgular kendini açığa vuruyor. Tasarı bizleri her dönem için geçerli hazır reçetelerden kurtararak gerçeğe bilimsel ve canlı bakmamız gerektiğini gösteriyor.

Tasarıdaki düşünceler, yaklaşım biçimi, bizim gençlik içindeki çalışmalarımızda dünkü çalışma biçimlerimiz ve önümüze koyduğumuz programlar açısından da yol gösterici, düşünce tarzımızı, çalışma anlayışımızı yeni koşullara ve her nesnel olguya karşı yenilememiz gerektiğini, ve mücadelede asıl olan ve ana unsuru nasıl yakalamak gerektiğini gösteriyor. Yığınları kazanmanın ve yığınları demokrasi mücadelesine çekmenin yolunun ne olması gerektiğini bir kere daha bize gösteriyor. Özcesi tasarı, nesnel düşünmeyi, bilimsel çalışmayı, yarını bugünden kazanmayı gösteriyor.

Tasarı üstüne gençlik çevresinde yürüyen tartışma, dedikodu denilecek bir yöntemle yürüyor. Legal basında çıkan kimi bölümleri kendilerine göre geliştirerek, kendilerine göre kimi sonuçlara vararak kaba denilecek bir tartışma ortamı sürüyor. Kimileri, "TKP-TİP Avrupa komünizmine kaymış" diyor, kimileri "Devrimden vazgeçmiş" diyor, kimileri, "Proletarya diktatörlüğünü reddediyorlarmış" diyor, vs. Ama tasarı gençlik içinde bir tartışma süreci başlattı (demokratik kesimde). Ancak bu sürecin devrimci arkadaşlık ilişkileri temelinde bir araştırmaya yöneltildiğini söylemek zor. Özellikle bazı kesimlerle ikili ilişkilerin geçmişteki anlayışlardaki gibi kaba ve itici olması bu süreci oluşturmaya engel oluyor. Yoldaşlarımız ve parti yandaşı, sempatizanlarımız tartışma süreçlerinde etkin ve aktif olamıyorlar. Bunun iki nedeni var, birincisi, kendileri de tasarıyı kavramaya çalıştıklarından tartışmalarda sürükleyici, yönlendirici olamamaları, ikincisi ise illegalite nedeniyle çoğunun eline tasarının yazılı metin olarak ulaşmaması, bu iki neden tartışma sürecini kendiliğindenliğe ve dedikodu ortamının başını alıp gitmesine neden teşkil ediyor.

Tartışmanın niteliğini yükseltmek için, tasarıyı teorik temelleriyle kavramak, Marksist-Leninist düşüncelerin canlı kavranmasına yardımcı olacağını düşündüğümüz bir yardımcı okuma parçaları hazırladık. Lenin, Marks ve çağdaş Marksistlerin görüşlerinden -legal bulunabilen kitaplardan- parçaları ve bunların nasıl okunması gerektiğini de belirterek tasarıyı daha iyi kavramak ve çevremizde tartışmaya daha canlı katılma ortamını sağlamaya çalıştık. Bu arayış içinde olan, kimi tereddüt, kuşku, süreci anlamakta zorlanan tasarıya dogmatik, kalıpçı bir anlayışla yaklaşanlara yardımcı oluyor. Legal çevrelerde de oturulup okunabilecek, üstünde tartışılabilecek bu yardımcı metinler, devrimci sol kesimler içinde de ideolojik, teorik bir tartışma ve arayışı başlatacak, olumlu bir süreci başlatabilecektir. Birlikte okumak birlikte araştırma ortamı yaratılabilecektir.

Tasarı üstüne tartışmalar sürecektir. Biz bu sürecin olabildiğince politik bir ortamda yürümesi, devrimci sol kesimler içinde birlikte arayışı geliştirmesi için çalışacağız. Tartışmalarda yol gösterici olacak biçimlerde kimi materyallerin hazırlanmasını sürdüreceğiz.

Programı inceleme yöntemi: Tasarıyı incelerken; TKP'nin çalışmalarının bir bütünsel süreci içinde ve partimizin politik, örgütsel, ideolojik olarak gelişimi ile ülkedeki ve dünyadaki yeni gelişmeler, teori alanındaki yeni arayış ve teoriye yaklaşım temelinde tasarıyı incelemeye çalıştık. Öncelikle tasarıdaki mantıksal yaklaşımı görmeye, ve sorunları ele alışı ve çözümlemede kalktığı nokta ve varmak istediği sürecin ne olduğunu anlamaya çalıştık. Böylece tasarıyı incelerken, başta Manifesto ve Lenin'in iki taktik, sol komünizm Nisan tezleri, Dönek Kaustky gibi yapıtlarından bölümleri ve buralarda ele alınan devrim sorunu, demokrasi ve sınıf mücadelesinde bağlaşıklık politikasına o gün o koşullarda hangi düşüncelerle yaklaşıldığını anlamaya çalıştık bu tasarının özünün kavranmasında bize önemli bir açınım getirdi. Çağdaşlardan Fedoseyev'in demokrasi ve devrim sorununa yaklaşımı ile birlikte tasarıyı inceledik. Başta 27. Kongre belgelerinin günümüz dünyasına bakışı ve nükleer çağın kendine özgü yarattığı yeni sorunlar ve bunun devrimci mücadelede yeni olgularının neler olduğunu bunun tasarıya yansımasını görmeye çalıştık. Böylece, tasarıyı teorik, ideolojik yanlarıyla daha geniş biçimde görme olanağını yaratmış olduk.

Kimi yoldaşlarımızda, parti yandaşlarında ve özellikle sempatizan çevresinde tasarı ele alınırken, TKP'den ne katılmış, TİP'ten ne katılmış gibi bir anlayışla, elde cımbızla düşünceler ayıklanmaya çalışılıyor. Ya da tasarıda kimin görüşleri egemen gibi apolitik bir dedikodu yapılıyor. Böylesi bir moral ve anlayışla tasarıya yaklaşanlar, tasarıyı kavramakta güçlük çektikleri gibi tartışma sürecinde aktif olarak yer alamıyorlar, kendilerini canlı tartışmanın kenarına atıyorlar. Hiç bir nesnel temeli olmayan sözde kuşkucu ve mülkiyetçi bir anlayışla tasarıya yaklaşmak olumsuz bir ortamın yaratılmasına ve kimi çarpıtılmış düşüncelerin yaygınlaşmasına, moral olarak olumsuz etkilenmeye de yol açıyor.

Devrimci sol kesimden öğrenci gençliğin dergi bürolarında, ikili ilişkilerde, kahve gibi toplanma yerlerinde tasarı üstünde dururken, saldırgan bir uslupla, küçümseyici bir tavırla, reformizm suçlamasıyla soyut biçimde tartışma yapılıyor. Öte yandan kendileri açısından politik avantaj kazandıracağı düşüncesiyle soruna öznel bir biçimde, bazen kendileri de dedikodu üreterek, çevremizdeki kimi dostlarımızın, Sol Birlik yandaşlarının kafasını karıştırmaya çalışıyorlar.

Tasarının Öncesinde Yapılabilecekler Üstüne: Tasarı demokratik ve politik kamuoyunda önemli bir canlılık yarattı. Ancak bu süreçte bizim legal alandaki araçlarımızın yeterli olmaması nedeniyle tartışmalar yer yer olumsuz bir yöne savrulu yor. Tasarının öncesinde kimi yardımcı materyallerin ve tasarıdaki görüşlerimizin nesnel temeline yardımcı olabilecek ek ürünlerin legal alanda yayınlanarak tasarıyı daha canlı ve bilimsel temellerde tartışabilecek ortam sağlanabilirdi. Tasarının girişdeki gerekçe bölümü genişletilerek bir ön taslak olarak tartışmaya sokulabilirdi. TKP ve Demokrasi Mücadelesi bu anlamda önemli bir yardımcı metin oldu ancak yeterli değildir. Özellikle uluslararası alandaki yeni gelişmeler 27. Kongreyle birlikte dünya komünist hareketindeki yeni yaklaşım biçimleri barış mücadelesinin devrimci mücadeleye etkisi, emperyalist kapitalist sistemin içindeki iç gelişmeler, bunun dışa vuruşu, çok uluslu tekeller, askersel sanayi kompleksinin yarattığı yeni politik, ekonomik, sosyal olgular ve yeni tutuculuk, yeni globalizm gibi olguların legal alanda açılarak demokrat devrimci kamuoyunun dünyadaki gelişmeleri ve değişmeleri izlemelerine yardımcı olabilirdik. Bu konularda eksik kaldığımız düşüncesindeyim. Tekellerin dev propaganda araçlarına ve kitle bilincini yönlendirme mekanizmalarına karşın bizim kendimizi anlatma yığınlara politikamızı taşıyacak araçları yetersiz de olsa yaratmamızda yeterli ve etkin olamadık. Tasarının gündeme girmesiyle birlikte, araştırma ülke gerçeklerine nesnel olarak bakma, sorunları ve çözüm-

➡

lerini daha iyi görebilme ve tasarı üstüne yaratıcı görüşlerin oluşmasını da sağlayabilirdik.

Tartışma bitmiş değil. Bu anlamda gerek uluslararası durum gerekse ülkemizdeki durumu ele alan araştırma, inceleme, politik yaklaşımı içeren legal belgelere ihtiyaç olduğunu görüyoruz, yaşıyoruz. Öte yandan partimizin komünist harekete, (parti tarihine) sol hareketin geçmişine bakışına ilişkin yeni yaklaşımı tüm çevrelerde memnuniyetle, sempatiyle karşılanıyor. Ancak bunun legal biçimlerde ele alınarak daha geniş kesimlere ulaşacak araçlarının bulunması ile devrimci solun birliği sorununda önemli bir adım atılmış olacaktır. Aynı yaklaşımla, gençlik hareketinin anti emperyalist geleneğine bir bütün olarak bakmak gençlik içinde birliğin ve mücadelenin güçlenmesine, geniş gençlik yığınlarının örgütlenmesine geniş olanaklar açıyor. Partimizin işçi sınıfının tarihine, yaklaşımındaki bütünsellik bizim çalışmalarımızda sekterliğin örgütsel bencilliğine, -biz yaparız, biz yıkarız- gibi kendine aşırı güven ve geniş bakamamanın önündeki öznelliklerin de yıkılmasına olanak sağlayacaktır.

TBKP Program Tasarısı'nın içeriği üstüne

Tasarının içeriği okuyan yoldaş da önce "amaa, ya burası, eski programdaki şu yan" gibi ön tepkiyle karşılandı, bu tepkilerin çoğunluğu şaşkınlık ya da program olgusuna yaklaşımımızdaki kimi şematik düşünmenin sonucuydu. Bir süre düşünüldüğünde, partinin politikasının gelişim süreciyle, gelişen durumla birlikte bakıldığında, ön yargılı, duygusal bir tepkimenin yerini bilinçli düşünce, ve inceleme aldı. Birlik sürecini kavramış, parti politikasının gelişiminin dinamiğini yakalayan, yoldaşlarımızın teorik olarak zayıf da olsalar tasarıyı ve tasarıdaki düşünceyi sistematik olarak algılamakta zorlanmadıklarını gördük. Parti politik hattını, hatta parti yaşamını kavrayamayan, şu ya da bu düzeyde idealizasyonun etkilerindeki yoldaşlarımızın tasarıyı ve onun devrimci özünü, Marksist-Leninist düşünceyi yaratıcılıkla ülke gerçeğine uygulamayı kavramakta zorlandıkları, bu yoldaşlarımızda kimi içten içe kuşku, güvensizliğin izleri de görüldü. Bu dar bakış açısı olaylara bakmanın, partiye, düşüncelerıyle, politikasıyla değil de, bir mülkiyetmiş gibi yaklaşan anlayışın tasarısının özünü yakalamada zorlanılmasına yolaçıyor.

Tasarının en çok tartışılan yanlarına gelince; demokratik devrime yer verilmeyişi, parlamenter mücadele, barışçıl yol, proletarya diktatörlüğüne yaklaşım, rejimin niteliğine ilişkin değerlendirme. Tasarıya yaklaşımda yer yer kavramlar üstüne, kimi cümlelerden, kelimelerden politika üretilmesine de gidildiği, ya da cümleyi aşağı yukarı tartarak, tüm süreçlerden ve nesnellikten uzak ele alarak politika oluşturulmaya çalışıldığı da oluyor. Barış ve Ulusal Demokrasi tezlerini, Demokrasi I.II.'yi, parti belgelerini iyi izleyenler içeriğe ilişkin yaratıcı önerilerde ve eleştirilerde bulunabiliyorlar ve tasarıyı bütünlüğü içinde değerlendiriyorlar.

Tasarının tartışılması, devrimci solda bir canlanma (politik olarak) yarattı, aynı zamanda bizim de içe kapanmamıza, çalışmanın içe yönelik yanının öne çıkmasına yol açtı. Pratik çalışmalarda, yığınlar içinde örgütlenme ve sorunlara yönelik çalışmalarda bir durağanlaşma süreci yarattı. Kuşkusuz bunun tasarı tartışması tek etkeni değil, özellikle politik süreçteki çok hızlı gelişme ve değişmelerin yarattığı ortam da yer yer şaşkınlığa, eylemsizliğe neden oluyor. Legal araçların kullanılamaması, yeni legal olanakların yaratılmasındaki çekingenlik önemli ölçüde aşılabilmiş değil. Tasarının tartışılması süreci, bugünü kazanmak için neler yapmamız gerektiğini teorik olarak bir kere daha bizim önümüze koyuyor.

TBKP Program Tasarısı'nın yeni yaklaşımları

Bu bölüm programı anlama, özünü yakalama, programın hazırlanışında kalkış noktası gibi ana yönleri açıyor. Ancak, bu bölümün daha gelişkin bir biçimde ve burada ele alınan her bir gerekçenin ayrı ayrı incelenerek tasarı dışında önceden yayınlanmasının büyük yararı olacaktır. Bu bölümde TKP ve TİP'e tarihsel gelişim süreçlerinde geniş bir yaklaşım getirilebilirdi. Çünkü; tarihe yeni yaklaşım, bütünsel ele alma temelinde TKP ve TİP'in tarihi komünist hareketimizin tarihinde önemli ve sürükleyici bir önem taşıyor. TKP'nin bundan önceki programlarının içeriği amaçları, TİP'in programı ve amaçları ele alınarak, sürekliliğin ve yeniliğin iç içe görülmesi sağlanabilirdi. Çünkü; kimi yoldaşlarımız da, dostlarımız da dün sanki herşey ile olumsuzdu, dünü reddeden anlayışlar görülüyor, özellikle sol hareketimizde bu düşünce belli ölçülerde egemen. TBKP kurulmuyor veya doğmuyor, bir sürecin gelişimin belli bir evresinde niteliğinde daha olumlu bir gelişimin ifadesi olarak yeni bir anlayışla ortaya çıkıyor. Elbetteki dünyadaki, ülkemizdeki gelişimlerde bu sürece olumlu etkiler de bulunuyor.

Özellikle TKP'nin 1920 ile başlayan komünist grupların birleşmesiyle ortaya çıkışı ve gelişimi, komünist hareketimizin oluşumunda birlik anlayışının temel olduğunun vurgulanması, bunun yeni kuşaklara aktarılması gereklidir. 1950, 1960'lara kadar TKP'nin rolü, gerek ulusal gerekse uluslararası alandaki fonksiyonerliği, TKP'nin etkileri belirtilmelidir. Kuşkusuz ki bu bir tarihin ele alınması olarak düşünülebilir. Ama dünün olumlu olumsuz süreçlerini en genel yanlarıyla ele alarak bugüne geldiğimizi tüm kamuoyuna göstermek gerektiğini düşünüyorum.

Öte yandan TİP'in Türkiye'de sosyalist düşüncelerin yayılmasında devrimci düşüncelerin, yığınlarda sosyalizme ilginin ve sosyalist bilincin ta köylere kadar girmesinde oynadığı rol, parlamentoda verdiği mücadele, işçi hareketi üstündeki olumlu etkileri ve bütün olarak olumlu olumsuz yanlarının da ele alınarak bütünsel bir sürecin geldiği evreyi vurgulamak gereklidir. Sağdan soldan kimileri TKP ve TİP'in geçmişine yönelerek, bugün kendileri için pay çıkartma girişimlerinde bulunacaklardır. Bu ve benzeri durumlarda bizim tarihimize maddeci, diyalektik yaklaşımımızla bu gibi unsurların geçmişte yaşadıkları, geçmişi bu güne taşımaya çalıştıklarını hem kendilerine göstermek hem de sol hareketimizde de 'tarihsel müzeye gider gibi' dünün olguları ve olaylarına bakarak kendimizi avutmaktan kurtulabiliriz.

Önerdiğimiz bu biçimde ele alış, bu bölümde en uygun olacaktır veya aynı içeriğin en genel hatları programın girişinde yer alabilir.

GİRİŞ

Bu bölümde veya parti bölümünde olabilir, TKP ve TİP'in tarihinde Türkiye devrimci hareketinde değişik dönemlerde önemli rol oynamış kişilerin tarihsel önemleri olduğu gerçeğinden hareket ederek, program bütününde bunlara yer verilmesinin birlik süreci ve tarihe bütünsel bakış, TBKP'nin sürekliliğin bir sonucu olgusunu açıklaması açısından önem taşıyacaktır. Atılım'da çıkan Parti Tarihine Bakış Üzerine yazısındaki yaklaşımın daha geniş biçimiyle program konmasının yararlı olacağı düşüncesindeyim. Çünkü, tarihi yapan sınıflar kadar tarihte rol oynayan önemli kişilikler de söz konusudur. Başta biz komünist hareketimize bütünsel bakışla, Türkiye solunda bu bütünsel bakışın gelişiminde yolunu açmış olacağız.

Girişte, "Kurucu önderimiz Mustafa Suphi" diye başlayan bölümün bu anlamda geliştirilerek zenginleştirilmesini öneriyoruz.

Öte yandan her iki partinin de yönetici kadroları, militanları ve üyelerinden faşist kurşunlarla, işkencede yaşamlarını yitirenlerin de belirtilmesini öneriyoruz, örneğin, Deniz yoldaş, TİP üyesi Orhan Yavuz, Bahçelievler'den katledilen yedi TİP'li, Meryem Karakız, Hüseyin Güzel gibi. Geneli ele alırken özel olanı da unutmamak gereklidir. Tarihe, devrimci sürece bütünsel bakarken bu süreçte TİP ve TKP'nin rolünü (olumlu olumsuz) unutmamak gereklidir. TBKP'nin hangi oluşum süreçlerden zor yollardan bu sürece geldiğini daha rahat ancak geçmişimize bakarsak anlarız. Tarihi kenarından köşesinden kırpmak isteyen kimilerine karşı ancak dünümüzü daha objektif olarak görerek, göstererek bütünü koruyup geliştirebiliriz. TBKP bunun somut bir sonucu zaten.

Günümüz dünyası

Savaş ve Barış Sorunu: Barış savaşımının günümüzde sınıf savaşının ana ek-

seninin de belirlediği nesnel gerçeğinden hareketle tasarı daha objektif olarak ele alınabilir. Ancak bu bölümde barış savaşımını ele alırken, barış savaşımının tüm politik strateji ve taktiklerimizi belirmede de önemli bir eken olduğunun daha açık ifade edilmesi, özellikle Andropov yoldaşın belirttiği gibi nükleer çağda politikaların da bu özelliğe göre yeniden gözden geçirilmesi olgusunun açılması gerektiğine inanıyorum. Türkiye sol hareketi barış sorununa yanlızca bir politik propaganda gibi yaklaşıyor. Barış sorununun politikasının öznesini oluşturduğunu anlamakta güçlük çekildiğini görüyoruz. Bu bizim yoldaşlarımız, bizim için de gereklidir.

Barış sorunu daha özlü biçimde tez tez vurgulayarak ele alıp bu tezlerin daha sonra belgelerde tek tek açılması gerektiğini, böylece barış sorunu konusunda devrimci solun daha duyarlı kılınması gerektiğini düşünüyorum.

Çağımız ve Dünyada Durum: Bu bölümde çağımızın karekteri, çağa damgasını vuran siyasal, sosyal, ekonomik güçlere yer veriliyor. Ancak bölümde emperyalizm ele alınırken emperyalizmin yapısı; ekonomik politik olarak yüzeysel olarak ele alındığı düşüncesindeyim.

Emperyalizmin üç ana merkezinin oynadığı rol, emperyalist kapitalist sistemin bütünlüğü ve kendi içindeki çelişkileri açısından üç merkezin ele alınmasında yarar olacağını düşünüyorum. Üç merkezin veya zenginler kulübünün veya yediler denilen birleşmenin dünyanın ekonomik politik sürecinde oynadıkları rol önemlidir. Çünkü bu üç ana merkez gelişmekte olan ve az gelişmiş ülkeleri kendi politik ekonomik, askersel stratejik amaçları için istedikleri biçimde ekonomilerini yapılandırma, siyasal rejimlerini, politik yapılanmayı belirmede etkili oluyorlar. Bu üç merkezin politikasına karşı çıkan sınıfsal, sosyal ve politik kesimler burjuvazinin bir parçası da olsalar saf dışı tutuluyorlar o nedenle üç merkezin dünyanın gelişim sürecindeki etkileri açısından bu bölümde yer verilmesinin doğru olacağı inancındayız.

Emperyalist kapitalist sistemi ele alırken ekonomik yapılanmada askersel sanayi kompleksine yer verilirken yalnızca metropol açısından sorun ele alınıyor. Oysa ki, günümüzde ASK tüm emperyalist kapitalist sisteme yayılıyor. ASK tepesindekiler dünyanın tüm bölgelerine ASK'nın parçalarını yayarak her ülkenin ekonomik yapısını ASK temelinde yeniden yapılandırmak ve ülkeleri metropole daha sıkı bağlamak ve uluslarötesi tekellerin etkilerini genişletmek istiyorlar. Bu nedenle ASK ele alınırken özellikle üçüncü ve dördüncü ülkelere de ASK'nın yayılmasının altını çizmek gerekiyor. Türkiye'de F 16 projesiyle rejimin tabanını oluşturan işbirlikçi tekelci burjuvazi emperyalizme daha sıkı biçimde bağımlılaşıyor, öte yandan ekonominin önemli bir potansiyeli ASK'ya kayıyor.

Gerek ASK gerekse üç emperyalist merkezin dünya ekonomisindeki ve politikasındaki etkinliği, yönlendiriciliği ele alınırken politik planda bu kesimlerin temsil ettiği yeni tutucu kesimlerin de ele alınması gereklidir. Yeni tutuculuğun sınıfsal ve politik yapılanmadaki yeri ve geleneksel sağ ile olan çelişkilerinin merkezinin de belirlenmesi gereklidir. Dünyada gerginliğin ve depolitizasyonun, tarihsel köklerin yok edilmesine yönelik politika izleyen yeni tutuculuğun, intikamcı, kozmopolitik, insanlık düşmanı, gerici, faşist yanlarının altının çizilmesi gereklidir. Yeni tutuculuğun politik ve ideolojik olarak görüşlerinin dayandığı bu temeller bu bölümde ele alınmalıdır diye düşünüyorum. Öte yandan buna bağlı olarak geleneksel sağın bugün dünya ekonomisine, uluslararası ilişkilere, politik yapılanmaya bakışındaki yanlar da ele alınmalıdır.

Ülkemizdeki politik süreci reel kavramak, ve emperyalizmin oyunlarını daha açık sergileyebilmemiz için uluslararası alandaki gelişmelerin ve eğilimlerin ortaya konması, bunların ülkemizin yaşamındaki etkilerinin altının çizilmesinin de önemli olduğunu biliyoruz. Türkiye solunun dünyada gelişmelere genelde toptancı bir bakış içinde olduğunu biliyoruz. Ya da uluslararası durumu statik olarak ele alarak yeni çizgileri ve gelişmeleri görememeleri nedeniyle iç politik süreçlerde strateji ve taktiklerde öznelciliğe sık sık düşüldüğü veya oluşturulan politikaların yaşamla çeliştiğini görüyoruz. Bu nedenle dünyanın emperyalist kapitalist bölümünün iyi irdelenmesi gerektiğini düşünüyoruz ve programımızda da bunun yer almasının politik açıdan yararlı olacağına inanıyoruz.

Reel sosyalizm bölümünde ise sosyal yaşama ilişkin başarıların yanında bilimsel alanda, insanlığın mirasının ileriye götürülmesi açısından sanat kültür alanındaki başarıların, daha somutlanacak bir kaç örnek verilerek canlı hale gelmesi sağlanabilir.

Türkiye'nin düzeni ve durumu

Bu bölüm başka bölümlerin içinde de yer alabilir. Çünkü burada ele alınan konular daha sonra değişik yerlerde tekrarlanıyor. Veya bu bölüm Türkiye'nin ekonomik, politik, sosyal, sınıfsal durumunu, yapılanışını ara başlıklarla ele alabilir.

Türkiye'nin düzeni denilirken, öncelikle ülkenin kapitalist ve kapitalist emperyalist sistemi içindeki yerinin vurgulanmasıyla başlanılabilir. Buradan kalkılarak kapitalist Türkiye'nin içinde bulunduğu durum irdelenerek çıkmazlar gösterilebilir ve tıkanıklığın nedenleri daha objektif ve birbirine bağlı olarak ele alınabilir. Bölüm makale gibi gelişiyor, bu anlamda bölümde durum saptaması, kavramlaştırmalardan kaçınılmış, veya bana öyle geliyor. Ayrıntılara daha az yer verilerek bölüm kısaltılabilir.

Kapitalizmin Gelişmesi ve Özgüllükleri: Türkiye'deki kapitalizmin temel özelliği çok yapılılığıdır. Gerek sektörler arasındaki, gerekse üretim teknolojisi, bölgeler ve bu yapıya ana karakterini veriyor. Bölümde çok yapılılık açılıyor, ancak kavram olarak kapitalizmin çok yapılılığı denilmiyor. Kavramlarla kimi kere bir çok şey daha kolay ifade edilebilir.

Bu bölümde 12 Eylül sonrası kapitalizmin özelliklerindeki değişime yer verilmiyor, özellikle 24 Ocak Kararları gerek bu bölümde gerekse tasarının bütünü içinde ele alınmıyor. 12 Eylül sonrasının ekonomik gelişiminde 24 Ocak Kararları'nın belirleyici özelliği var, bu aynı zamanda politik yapılanmayı, rejimin karakterini de belirliyordu. 24 Ocak Kararları'nın getirdiği yeni özgünlükleri vurgulamak gerektiği düşüncesindeyim.

Türkiye'de kapitalizmin orta derecede gelişmiş olduğunu saptıyoruz. Bu sıralama içinde Türkiye'nin yeri hangi noktadadır. 100. Yıl Tezleri'nde alt sıralarda olduğunu belirtiyorduk. Bugün bu yer değişmiştir. Ulusal gelir açısından bakıldığında bir gelişme yoktur, ancak sermaye yoğunlaşması vs. açısından bakıldığında yedi yıl öncesine göre hızlı bir gelişim söz konusudur. Orta derecede gelişmiş ülkeler içindeki yeri, ekonominin genişliğini, sınıfların durumunu, vs. de daha geniş bir açıdan görmeyi sağlıyor. Orta derecede hangi sıralarda olduğumuzun belirtilmesinde yarar olacağını düşünüyorum.

Devlet sektörü, KİT'ler taslağın bütününde yer almıyor. Oysa ekonomide hâlâ can damar işlevini görüyor, ara mal, girdi gibi ekonominin yeniden üretiminde önemli ve itici, geliştirici işlevi var. Özelleştirme politikasına karşı takınılacak tutum konusuna da yer vermemişiz. Geri teknoloji ile üretim yapan, ya da yalnızca iç pazara yönelen sektörleri Özal felç ederek kapatmak istiyor. Bu politikaya karşı bizim tutumumuz ve yaklaşımımız ne olacaktır. Bu konunun bu bölümde veya Barış ve Demokratik Yenilenme bölümünde ele alınmasını öneriyoruz.

"Kooperatif sektörü büyümekte" deniliyor. Kooperatifçiliğin hangi temelde büyüdüğüne değinmek gerekli. Bugün kooperatif hareketinin önemli bir bölümü özellikle de üretim alanındakiler doğrudan işbirlikçi tekellerin denetimi ve yönlendiriciliğinde bağımlı biçimdeler. Kooperatifçilik Özal politikasının sonucu olarak tekelleşmenin, sermayenin belli merkezlerde yoğunlaşmasının bir sonucu olarak gelişiyor. Bu kooperatifler demokratik kooperatifçilik anlayışı ve işleyişinden yoksunlar. Örneğin sanayi siteleri, gibi sitelerin oluşumu ile, küçük esnaf ve zanaatkarlar bir bölgeye toplanıyorlar, bunların kooperatifleşmeleri sağlanıyor. Özellikle oto sanayi siteleri doğrudan otomatif üretim sektörünün denetimine ona bağımlı hale getiriliyorlar. Veya tavukçuluk alanında uluslararası tekellerin denetiminde (örneğin Lades) binlerce köylü örgütlüyor ve kendine bağımlı hale

getiriyor. Bu elbetteki köyde kapitalist ilişkilerin gelişmesini, köyün kapitalizmin korkunç rekabetine, pazarına açılmasını getiriyor, ancak tekellerin denetimindeki bu yapılanma ile köylü ne ölüyor ne de canlanıyor, tekeller bu bağımlılığı felçli biçimde sürdürüyorlar. Bu gibi daha değişik örnekleri de ele aldığımızda kooperatif hareketinin büyümesi ve gelişmesini "demokratik anlayıştan uzak, tekellerin veya hükümetin, Ziraat Bankası, Şekerbank gibi bankaların denetiminde gelişiyor" demenin daha doğru bir ifade ve durumu açıklayacağını düşünüyorum.

Tekelci Devlet Kapitalizmi (TDK) ilişkileri de gelişmektedir. TDK'nın hangi biçimlerde ve hangi yanlarının geliştiğinin de vurgulanması gerektiğini düşünüyorum. TDK olgusu, gelişmiş kapitalist ülkelerden farklı biçimde emperyalizme bağımlı, ve çok uluslu tekellerin dayatmalarıyla, istekleriyle gelişiyor. TDK'nın gelişme eğiliminin olduğu alanları şöyle sıralamak olanaklı. Tekellerin yöneticilerinin doğrudan devletin yönetiminde yer almaları. Devletin tekellerin işlevlerini daha da kolaylaştıran, tekellere pazar olanağı, kredi sağlayan kurum gibi iş görmesi, devletin sosyal devlet ve ekonomiyi yönlendiren ve ekonomik sektördeki rolü giderek azalan bir biçimde aktifliğinin gerilemesi bu vs. gibi yanların TDK'nın gelişme eğilimlerini belirlediğini söylemek mümkün.

Son paragraftaki bölüm daha öne alınarak, TDK açılabilir.

ASK ele alınırken bunun ekonominin, sanayi üretimi ve tarımı da etkilediğini belirtiyoruz. ASK bir kompleks olarak geliştirilmek isteniyor, emperyalizm ASK'nın ekonomik yanından çok, askersel strateji açısından ASK'yı teşvik ediyor, kendi askeri sanayinin kompleksinin bir parçası olarak sanayii askerileştiriyor. Öte yandan başta ABD olmak üzere diğer emperyalist ülkelerin ASK'ları Türkiye gibi ülkelerde klasik silah sanayiini geliştirmeye çalışıyorlar. Bunun vurgulanmasının gerektiğine inanıyorum.

Bizim ekonomimizde önemli bir özellikse OYAK ve Ordu vakıflarının ekonomideki dev rolüdür. Bu yapılanmalar aracılığıyla ordu politikanın ve emperyalizmle işbirliğinin gelişmesini, ve emperyalizme orduyu bağımlı hale getirmenin güçlü bir aracı oluyor. Tasarıda OYAK ve Ordu vakıflarına ilişkin olarak bir yaklaşıma yer vermemişiz. Bu bölümde bunların ele alınabileceğini düşünüyorum.

Ekonomik ve Politik İktidar: Ekonomik iktidardaki egemen burjuvaziyi oluşturan, büyük tekelci burjuvaziyle, giderek kapitalistleşen büyük toprak sahipleridir diyoruz. Politik iktidarda da bu kesimin bulunduğunu söylüyoruz.

En genelde soruna baktığımızda ekonominin yönetimi burjuvazinin elindedir biz burada *sözü geçen* demekle burjuvazinin bütününden bir kısmını ayırıyoruz. 12 Eylül askersel darbesiyle birlikte sözü geçen kesimlerde bir değişim olduğunu düşünüyorum. Egemen burjuvazi dediğimiz kesim zaten sürekli olarak politikada ve ekonomide gücünden dolayı söz sahibidir. 12 Eylül sonrasında 24 Ocak politikasının nimetlerinden yararlanan egemen burjuvazinin içindeki tekelci kesimlerin içinden öne fırlayan ve işbirlikçi karakterini ülkedeki ve dünyadaki duruma göre belirleyen kesimler (ENKA, ALARKO, Asil Nadir vs.) politikanın ve ekonominin yönetim mekanizmasında etkili olmaya başladılar. Geleneksel olarak emperyalizme bağımlı olan Koç, Sabancı gibi işbirlikçi büyük burjuvazi ekonomideki sektörel yapılarını 24 Ocak Kararları temelinde yeniden yapılandırmaya giriştiler, ticarette etkili oldular, üretimlerini 24 Ocak politikası temelinde yapılandırdılar (Asil Çelik tasviyesi) üretime dönük yatırımlarda çokuluslu tekellerin istekleri üzerine yeni yeni yatırımlar (bunlar ticarete, kısa sürede devir getiren alanlara) yapıtlar. Kaptı kaçtıcılar, vurguncular, bürokratik burjuvazi, ordu tepesinde ayrılan ve ekonomide kendine yer edinenler ekonomide karar alma sürecinde ve politikada söz sahibi oldular. Öte yandan Ercan Holding, Anadolu Holding gibi Batı Avrupa emperyalizmine bağımlı olan tekeller, 24 Ocak politikasıyla çelişen bir biçimde yatırımlara giriştikleri için iflasla karşı karşıya kaldılar. Buradan varmak istediğim nokta şu: Ekonominin ve politikanın yönetiminde söz sahibi olan egemen burjuvazinin bütünü değildir. Bölümde sorun ele alınırken egemen burjuvazi ekonominin ve politikanın asıl sözü geçen kesimi, bağımlı tekelci militarist oligarşi ise yürütücü olarak ifade ediliyor. O zaman şu soruyu sormamız gerekli kendimize, burjuvazinin kendi arasında hiç bir çelişki yok, bunlar kendi aralarında iş bölümü yapmışlar? Böyle düşünürsek o zaman politik plandaki, DYP ANAP çelişkisini nasıl açıklayabiliriz. DYP'nin ardındaki sınıfsal güç neden DYP'yi destekliyor. Kimilerinin dediği gibi burjuvazi DYP yedek lastik olarak mı tutuyor.

"1980 askersel darbesiyle birlikte devletin, rejimin ve uygulanan politikaların üzerinde, egemen burjuvazi içinden sivrilen uluslarötesi tekellerin yerli ortaklarının etkisi olağanüstü güçlenmiş, ekonominin ve devletin iktidarının kilit noktalarında ağırlığını artıran ve devlet politikasının oluşturulup yürüten bağımlı tekelci militarist bir oligarşi öne çıkmıştır."

Bu bölümün yukarıda işaret etmeye çalıştığımız gibi, daha açılması ve 24 Ocak ekonomi politikası, 80'li yıllarda dünyada egemen olan Fredmancı monotorist politikanın ve sözde rekabetçi, serbest pazar ekonomisinin egemen burjuvazi içindeki ayrışmayı ve çelişkileri nasıl ortaya çıkarttığı, bununla birlikte rejimin niteliğinde ortaya çıkan değişim ve neden demokrasi manevrasına yönelindiğinin de kısaca açılması gerektiğine inanıyorum.

Bağımlı tekelci-militarist oligarşiyi, sınıfsal bir güç, kesim yerine kişilere indirgemenin doğru olmadığını düşünüyorum. Eğer böyle bir indirgeme olursa, biz oligarşiyi yalnızca politik erki elinde tutan kesimle sınırlandırırız. Buradan da şöylesi bir sonuç çıkar, 12 Eylül günü politik ekonomik alanda söz sahibi olanlar egemen burjuvaziydi, ve süre içinde politikaları belirleyen ve etkili olan, ya da yalnızca planlama düzeyinde etkili olan bir oligarşik kesim öne çıktı. Bu 12 Eylül rejiminin sınıfsal tabanının ve onun politikasının basitleştirilmesi olur. Ekonomide söz sahibi olanlar her zaman politikada söz sahibi olamayabiliyorlar. Bağımlılığın biçimi, bağımlılığın karakteri ve bağımlı olduğumuz emperyalist ülkenin ekonomik ve politik yönelimi, bizim gibi ülkelerde işbirliği karakterini ve egemen olan politikaları, ve ekonominin yönelişini belirliyorlar. 80'li yıllarda askersel sanayi kompleksinin en tepesindekilerin emperyalist kapitalist dünyanın yönelişini belirlemeleri temelinde Türkiye'deki süreci irdelemek gereklidir. Rejimin sınıfsal ve ekonomik dayanaklarından birisi olan ENKA tekeli, General Dynamics'e bağlı Kaliforniya sermayesi denilen Bechtel'in temsilcisi ve taşaronuydu, şimdi ise Türkiye ekonomisinde ticarette, kimi kaptı kaçtı yatırım alanlarında en başta geliyor. Ama öte yandan otomotiv sektöründe tekel olan Ercan Holding Alman sermayesiyle işbirliği içinde olduğundan ASK'nın politikalarının dışında Ankara'da milyarlarca dolarla motor fabrikası girişiminde bulunduğu için şu an iflasla karşı karşıya. Çünkü motorunu satacak yer bulamıyor. Öte yandan Koç General Motoru'nu F 16 temelinde yapılandırarak gücünü gene de korudu ve otomotiv sektöründeki tekelci konumunu güçlendirdi. Bu vs. bir çok örnekte görüleceği gibi egemen burjuvazinin tahlilini yaparken, ekonomide söz sahibi o halde politikada da söz sahibi gibi yaklaşmamız gerektiğini düşünüyorum. Egemen burjuvaziyle, bağımlı tekelci, militarist oligarşinin ilişkisinin de daha açık ifade edilmesini böylece politik süreci, politik yapılanmayı da daha iyi anlayabileceğimize inanıyorum. ANAP tekellerin partisidir bugün için oligarşiyi politik planda temsil ediyor. DYP'de tekellerin partisidir ve her ikisi de egemen burjuvazinin politik sözcülüğünü yapıyorlar, ama aralarındaki farklılık salt bir taktik değil biz bunun altını defalarca çizdik, uzlaşma eğilimleri vardır, ama birbirinden görece farklı iki sınıfsal tabanın temsilcileridirler. Bugün rejimin yapısında sınıfsal olarak bir genişlemeden söz edilebilir mi, bunun irdelenmesi gerekli, böylesi bir genişleme söz konusuysa bu genişleme, ANAP'ın sınıfsal tabanında mı yoksa DYP ANAP uzlaşması biçiminde mi olacaktır? Bunun bugünden kestirilmesi mümkün değil ama biz egemen burjuvaziyi ve oligarşi iyi analiz edersek bu sonuçları daha sağlıklı görebiliriz.

Özetlemeye çalışırsak, ekonomi, politikaya bire bir her zaman düşmüyor. Özellikle günümüz dünyasında iç içe geçme-

nin getirdiği ve dış etkenin belirleyici özelliğinin artmasıyla politikalar çoğu kez ulusal çıkarlara, hatta kimi kere emperyalizmin bir kesiminin zararına yol açacak biçimlerde de gelişebiliyor. Emperyalizme bir çok yönden bağımlı olan ülkemizde ise politikanın ekkonominin basıt bir yansıması olmayacağını partimiz bir çok kez belirtti. Bu bağlamda 1980 sonrası gelişime bakıldığında ekonominin yapısındaki kimi yapısal değişime gitme girişimlerine bağlı olarak politik rejimin biçimlenişinin de emperyalizmin uluslararası politikasının çıkarıyla uyumlu bir biçimde şekillendirildiğini görüyoruz. Türkiye'deki politik rejimin arkasındaki uluslararası destek hem ekonomik, hem politik olarak sürüyor. Destekçiler bu desteği kendi çıkarlarıyla denk olduğu için sürdürüyorlar.

Bizim gibi bağımlı ülkelerde önce politika oluşturuluyor, ondan sonra yapılanmalar oluşuyor, fakat bu 12 Eylül sonrasında erkteki gücün sınıfsal yanının yalnızca yürütücü, planlayıcı olarak görülmesini de gerirmemelidir. Oligarşinin egemen burjuvaziyle birliğinin yanında farklılığının daha açık görülmesi gereklidir. Ekonomide, politikadaki bu farklılık bizim politik stratejimizin daha isabetli bir hedefe yönelmesini sağlayacaktır. Barış ve Demokratik Yenilenme stratejimiz bu anlamda daha iyi kavranacaktır diye düşünüyorum.

Devlet, Rejim ve Egemen Politika: Bu bölümde iki noktanın açılmasında veya vurgulanmasında yarar olacağına inanıyoruz. Birincisi 70'li yıllarda terörizmin planlı biçimde tırmandırılmasının açılması: Çünkü, terör Batı Avrupa ülkelerinde olduğu gibi anarşist veya anarko terörcü grupların ortaya çıkmasından öteye, II. Dünya Savaşı sonrasında yeryüzünde nefretle anılan faşist hareketin Türkiye'de kitleselleşerek toplu kırım ve katliamlara yönelmesinin altını çizmemiz gereklidir. Terörün genel boyutuyla değil faşist terörün altının kalın çizgilerle çizilmesi gereklidir. Çünkü günümüzde genelde terör denilince "sol" terör akla geliyor. Bu anlamda faşist terörün Türkiye'deki boyutunun önemi ve katliamlarının ve toplumu yıldırma girişimi bütünsel olarak emperyalizmin politik stratejisinin bir parçasıdır. MHP'nin, faşist kuruluşların ardındaki yönlendirici, planlayıcı unsurlar CIA ve MİT'in resmi görevlileri, Pentagon armalı, general, asker eskileridir. Bu özellik dünyanın başka ülkelerinde pek görülen durum değildir. Bunu kısa bir biçimde vurgulamak gerektiğine inanıyorum.

İkincisi ise, 12 Eylül sonrasının politik egemenlik yapılanmasının gelişim sürecidir. Gerçekten 12 Eylül cuntasıyla birlikte Türkiye'deki politik süreç Kutlu yoldaşın belirttiği gibi "Emperyalizm diktatörlükler tarihinden çıkarttığı tüm derslerden hareketle" Türkiye'de diktatörlüğün manevralarını yönlendiriyor." Türkiye'nin tarihinde karanlık bir süreç olan bu dönemin kuşkusuz şimdiden sağından solundan girilerek aydınlatılması için çalışılıyor. Fakat bizim bu süreci en genel yanlarıyla ana unsurlarını belirlememiz gerektiği kanısındayız. Elbetteki bu süreç partimizin değişik belgelerinde ele alındı. Sol harekette, kimi dürüst aydın, araştırmacılarca gün ışığına çıkartılmaya çalışılıyor. Parti programında bu sürecin cunta ve sonrasındaki gelişimi, demokrasi manevrasının içeriği bunun yarattığı olguların belirlenmesinin yararlı olacağına inanıyoruz.

Devletin niteliğini bir çok yönüyle ele alıp açıyoruz. Ancak şöyle bir somutluğa gidilmesinin daha iyi kavramlaşacağına inanıyorum. Devletin klasik anlamda burjuva devlet yapısının niteliğinin değiştiği, sosyal devlet olgusunun yok edildiği Özal'ın "devlet kimsenin babası değildir" sözü bunu çok iyi kanıtlıyordu. Oysa halkın yanında olmayan devlet tekellerin emperyalizmin hizmetindeydi. Böylece sınıf mücadelesinde devlet işçi ve emekçilere karşı oligarşinin yanında bütün gücüyle halka karşı savaşan bir konumda yer aldırtılmıştır. Artık tarafsız, adil denilen devletin gizlenecek hiç bir yanı kalmaksızın tarafı ortaya çıkmıştır. Bu durum yalnızca işçi ve emekçileri değil oligarşinin dışındaki tüm sınıf ve sosyal katmanları olumsuz biçimde etkiliyor. İşte demokrasi mücadelesinin önemi, demokratikleşmenin zorunluluğu bu durum karşısında bir kat daha artıyor. Plenumlarımızda politik belgelerimizde, bağlaşıklık ve diyalog politikamızda sık sık altını çizdiğimiz; ülkenin bugünkü sorunlarını hiç bir politik güç tek başına çözemez tezimizi doğrulayan rejimin baştan aşağı yapılanmasındaki militarist, faşist karakterli yapılanmasının devletin tüm mekanizmasındaki buna uygun oluşumun kolay kolay değiştirilemeyeceği gerçeğidir.

Barış ve Demokratik Yenilenme stratejisi ve güçleri

Stratejik çizgimiz: Burada öncelikle şu noktanın vurgulanmasının doğru olacağına inanıyorum. Barış ve Demokratik Yenilenme (BDY) ve bunun parti programında oturduğu yer BDY'nin içeriği bizlerin arayışına genelde halkımızın arayışına yanıt verecek bir öz taşıyor.

Bugüne kadar strateji konusunda konuştuğumuzda stratejiyi en uzak olanı ortaya koymak olarak görüyorduk. Bu en genelde doğruydu. Ancak BDY stratejimiz stratejinin bir bütün ama bu bütünlük içinde başka stratejik noktalarında olabileceğini daha iyi görmemizi sağlamıştır. Strateji konusunun program dışında ele alınarak açılmasının programı kavramamızda hatta her alanda çalışmamızda öne koymamız gereken işte nasıl bir program ve politika izlememizin gerektiğini bize gösterecektir. Bu yanlızca bizim yoldaşlarımız açısından değil Türkiye sol hareketi açısından önemli bir politik açınım olacaktır.

Partimizin gelecekte sosyalizmin kurulmasının ve ne zaman olacağını bilmediğimiz bir süreçteki bir devrimin önderi parti olacağı gibi en genel soyutluktan kurtulup yığınların her süreçteki sorunlarının sözcüsü bir parti olması gereği BDY stratejimizle açık bir biçimde görülüyor. Böylece biz partimizin izlediği politik hattın yığınlarca kavranıp benimsenmesinin daha kolay olduğunu görmüş bulunuyoruz. Artık komünistler denilince nerede oldukları bilinmeyen ve ne zaman ne yapacaklarını kestirilemeyen, geleceğin büyük ideallerini gerçekleştirecek olanlar olmadıklarını halkımıza Türkiye soluna kendi yoldaşlarımıza ve yandaşlarımıza gösteriyoruz. Komünistlerin yaşamın içinde halkımızın sorunlarının her anında onların çözümü için mücadele edenler olduğunu gösteriyoruz, bundan sonra bu süreci genişliğine ve derinliğine yükselteceğiz BDY programının önündeki hedefler bizi bu tarzda bir çalışmaya zorlayacaktır.

Program tasarısının doğru anlaşılıp kavranmasında BDY stratejisinin kavranması başta geliyor. Çünkü stratejiye yanlış yaklaşıldı mı, ya da stratejiyi yanlış öne koyan kişi tasarıyı kolay kolay anlayamaz. Öncelikle tasarının özünü ve öne koyduklarını görmek gerekiyor. Yoldaşlarımızla tartışmalarımızla bu yön çok açık biçimde görülüyor. "Program sosyalizm hedefine aşamalar koyuyor, sosyalizmi öngörmüyor vs diyorlar". Program sosyalizm kuruculuğunu veya sosyalizmi içeren değil sosyalizme varmayı ve ona ulaşmayı sağlayan bir program. Oysaki programda sosyalist Türkiye'nin nasıl olacağı bile öngörülerek bugünden yarına bağlanılıyor. Ama tasarıda da belirtildiği gibi bugünü kazanmadan yarına varmak, yarının tatlı düşünde bugün yaşamak bizi eylemsiz, pasif bırakır. Tasarıdaki BDY bizim önümüze iş koyuyor, "Gidin yığınları örgütleyin, yığınların içinde yaşadıkları sorunların çözümü için çalışın" Bu konuda parlamento da dahil her aracı kullanın. Bu anlamıyla programımız radikal bir öz taşıyor.

Ulusal Konferans Tezlerimizi tartışan, onun özünü kavrayan yoldaşlarımız ve yandaşlarımız BDY programına yaratıcı yaklaşıyorlar. BDY programının reformlar programı olduğunu gören kimi yoldaşlarımız, reformizm ile reformlar için mücadeleyi birbirine karıştırıyorlar. Tabii ki biz Leninizmin şu yaklaşımını onlara anlatıyoruz. "Önce demokratik cumhuriyet", "Sosyalizme demokratik bir yoldan varabiliriz". Bu yaklaşım bizim stratejimizin bilimsel ve gerçekçi yanını gösteriyor.

BDY toplumsal güçleri: Bu bölümün biçim olarak ara başlıklar biçiminde ele alınmasının daha iyi olacağını öneriyoruz. BDY toplumsal güçlerini oluşturan sınıflar, sosyal katmanlar ele alınıyor. Bu bölümde ulusal ekonomiye katkısı olan işadamlarının ele alınmadığını görüyoruz. Tartışmalarda en çok sorunun geldiği kısım ise bu nokta oluyor. Biz bu kesimin

yapısını nasıl somutlayabiliriz, geçmişte ulusal burjuvazi diyorduk, bu kesim buna denk düşüyor mu, veya böyle denilemez mi? Bu noktayı açmamız olası kimi söylenemeyen şeylerin söylenmiş gibi ortalıkta dolaştırılmasının önüne kesmek gerekiyor.

BDY toplumsal güçlerini oluşturanların daha açılması veya somutlanmasında da yarar olacaktır. Köylülük denilirken buna tüm köylülük giriyor mu? Geleneksel orta katmanlar bunların yapılanmalarını açmak gerekli.

BDY politik güçleri: Burada da aynı biçimselliğe gidilerek ara başlıklarla politik güçler incelenebilir. Ayrıca ulusal kalkınmaya katkıları olacak işadamlarının politik güçler içinde bir temsilcisinin olup olamayacağı, bunların burjuva reformcu ve sosyal reformcu politik gücün içinde yer alıp almadıkları, veya bunların politik alanda güçlerinin olmadığı, dağınık oldukları gibi bir değerlendirmeye gidilmesinin yapılmasını öneriyoruz.

TBKP'nin bugünkü aşamadaki amacı barış ve demokratik yenilenme

BDY programı işçilerin emekçilerin bugün içinde bulundukları sorunları çözme değil, çözüm yoluna girmelerini sağlamaktadır diyoruz. Kapitalizm koşullarında emekçilerin sosyal sorunları tam olarak çözülemez diyerek de bugünden kimi sorunların çözülebileceğinin altını çiziyoruz.

Böylece biz sorunların hepsini toptan çözmek için beklemek yerine bu sorunların çözümünün böylesi bir süreçler zinciri içinde çözülebileceğini görüyor ve gösteriyoruz. Bunun için bu bölümde bu aşamada -kapitalizm koşullarında- sosyal ve politik kimi reformlarla demokrasinin ve ilerlemenin önünün açılabileceğini gösteriyoruz. BDY programı "yeni bir ekonomik politikayla kalkınmaya girmek programıdır." bunun açılması gereklidir. Veya bu nitelemenin daha somut bir biçimde ifade edilmesi gerekli. Çünkü, buradan BDY programının ekonominin yapısında bir değişim yapacağı veya reformları reformizme indirgeyeceği gibi sonuçlar çıkartılabilir. Oysaki BDY kapitalizm koşullarında uygulanacak bir programdır, bu nedenle bu programın ekonomideki çok yapılı karakterin kimi yanlarının ortadan kaldırılacağı bir programdır biçiminde ifade edilmesi daha anlaşılırlık taşıyabilir. Kalkınma yoluna girmek, çok geniş bir anlam ifade ediyor. Burjuva politikacılarının halk yığınlarını aldatmak için söyledikleri ve inandırıcılığını yitirmiş bir cümle olduğu için bunun kullanılmasının inandırıcılığı da önyargılı yaklaşımla bakılacağından bir propaganda cümlesi olarak kalabilir. Bu anlamda da yıpranmış kimi kalıpların kullanılmaması gerektiğini düşünüyorum.

Ulusal ekonominin korunabilmesi, kalkınma ve modernleşme yoluna koyulabilmek için:

Bu bölümde de devletin ekonomik faaliyetinin rolü üstünde durulurken planlayıcı bir işlev verilmektedir. Ayrıca devlet sektörünün durumu ve devletin ekonomik faaliyette aktivitesinin ne olacağına yer vermemişiz. Bağımsız ekonomik gelişmenin yalnızca planlamayla çözülebileceğini belirtiyoruz. KİT'lerin durumu konusundaki politikamızın da yer almasının gerekli olduğunu düşünüyorum.

Mali konular ele alınırken, Merkez Bankası'nın işlevinin bugünkü bir işlevde mi olacağı, yoksa sermaye piyasasını yönlendirme, mali akışı düzenleme fonksiyonunun ne olacağının da belirtilmesi gereklidir.

Değişik adlar altında oluşturulan vakıfların devletin bütçesinin önemli bir kısmına erişen birikimlerinin ne olacağı, vakıfların BDY içerisindeki işlevine de yer verilmemelidir.

Emekçilerin yaşam koşullarının iyileştirilmesi için: Burada öğretmenlere ayrı ve özel bir önem verilmesinin gerekliliğine inanıyorum. Tüm çalışanlara örgütlenme, sendika kurma hakkının da belirtilmesi gereklidir.

BDY için diyalog ve işbirliği politikası: BDY programına bağlı olarak oluşturduğumuz işbirliği ve diyalog politikamızda, bağımlı tekelci militarist oligarşinin konumlarının geriletilmesi için, ülkemizde parlamentonun geleneğinin zayıflığı demokratik yapılanmanın geleneksel yanının zayıflığını gözönüne almak durumundayız. Bu anlamda antidemokratik güçlerin parlamentodan uzaklaştırılmasının çok güçlü halk desteğine ve eylemliliğine bağlı olduğunu belirtiyoruz. Bu anlamda diyalog ve işbirliği politikamızda bu olguların gözönüne alınması ve demokratikleşme sürecinin pek kolay olmayacağını görmeliyiz. Egemen güçlerin varlığı ve emperyalizmin askersel, politik stratejilerini istedikleri gibi uygulayabilmeleri için anti demokratik ortamın varolması gerekiyor.

Demokratik bir hükümet sorunu ele alınırken reel durumun ve sınıfların ve barış güçlerinin konumlarının gözönüne alınarak formülasyonun yaşama geçirilebilir, reel güçlerinin varlığının daha net görülmesi gereklidir. Bugün en başta gelen görev bu hükümetin alaşağı edilmesine yönelik bir politika izliyoruz, hükümeti alaşağı ettiğimizde bunun yerine geçecek olan demokratik güçler rejimin yeniden yapılanması için çalışacaklardır. Ancak bütün bunlar için önceden yığınların böylesi bir hükümet için harekete geçmeleri gerekli bu ise yığınların birleşik güçleriyle gerçekleşebilir. 7. Plenumda belirtildiği gibi birleşik yığınsal hareketle bu hükümete son verilebilir.

Türkiye de parlamento saygınlığı yitirilmiş, inandırıcılığı kalmamış bir kurum haline getirilmiştir. Halk yığınları sorunlarının çözümünü parlamentoda pek göremiyorlar. Bu anlamda parlamento olgusu ele alınırken daha titiz davranmak gerektiğini düşünüyorum. Ama bir gerçek de tasarıda belirtildiği gibi sorunların çözümünün burası olduğunun görülmesi, parlamentoya saygınlık ve güvenilirlik de kazandırılmalıdır. Parlamentoya bağlı geleneksel burjuva politik güçlerle bu yönde diyalog geliştirilerek bu başarılabilir. Ama bu süreç de kolay gelişmeyecektir. Anti komünist önyargıların ve komünistlerin komplocu gibi gösterilmesinin etkileri bizim bu anlamda daha çok çaba göstermemiz gereğini önümüze koyacaktır.

"Terörizmin politik mücadele aracı olarak kullanılmasını mahkum etmek". Bu cümleye 'devrimci düşünceyle hiçbir ilişkisi olmayan bireysel terörizmin ve devlet terörünün' diyerek ifade edilmesinin ve faşist terörün de altının çizilmesinin daha iyi bir ifade olacağını düşünüyorum.

Temel amaç: Sosyalizm ve sosyalist Türkiye bölümleri, partimizin ve komünistlerin, Marks'ın deyimiyle "niyetlerini gizlemediklerinin" somut bir ifadesidir. Ancak tartışmalarda bu bölüm üstünde çok fazla yoğunlaşılmadı. Bir anlamda dedikodular ve seçmeci yaklaşım asıl görülmesi gereken yanı geri plana ittı. Burjuva basınında da bu bölüme yer verilmemesi yoldaşlarımızın ve parti yandaşlarının dikkatlerini başka noktalarda yoğunlaştırdı. Ancak asıl kavranması gereken ve bizim program tasarımızın devrimci, yaratıcı, bilimsel yanının burada olduğunu görmek için tartışmalarımızı bu yönde daha da yoğunlaştırmak ve kimi dedikodulara karşı bu yanın öne çıkartılmasını sağlamamız gerekiyor.

Kapitalizmden sosyalizme geçişin yolu: Devrimci duruma ilişkin bazı düşüncelerin ve olguların programda belirtilmesinin objektiflik taşımayacağı, devrimci durumun oluşumu ve gelişimine ilişkin genel yasaların yanında özgün biçimlerin nesnel durumda farklı biçimler alabileceğinden bu yanın çıkartılması düşüncesindeyim. Tasarı bugünkü aşamaya ilişkin saptamasının devrimi gerçekleştirmeye yönelik olduğunu vurgulamak için böylesi bir saptamaya yer veriyor, ancak daha önceki bölümlerde buna yakın belirlemeler zaten yer almıştı.

Devrimci geçişin barışçıl yoldan olması konusunda, tasarının gerekçe bölümünde de belirtildiği gibi, günümüz nükleer çağında bu yol zorlanmalıdır? Bu tüm dünya için geçerli olan bir nesnelliktir. Biz elbette tasarıda belirtildiği gibi bir tek yolu zorunlu görmüyoruz. Bu anlamda genel ve zorunlu olan için mücadele ile ülkemiz koşullarının geçişine ilişkin araçları açmak gerekli. Öte yandan barışçıl olmayan yol denilince hemen akla en son

biçimi olan silahlı ayaklanma geliyor. Bu anlamda barışçıl olmayan biçimleri ve barışçıl biçimlerin çok kısa bir tanımının yapılmasının yararı olacağını düşünüyorum. Bu konularda özellikle iç savaşın ortaya çıkması durumu konusunda çok kısa sürede ek metinlerin hazırlanmasının yararı olacaktır, tartışmalar bu anlamda daha somut zemin üstünde yürütülebilir. Öte yandan devrimci sol kesimlerdeki dostlarımızla tartışmalarımızda kullanılacak somut politik ve nesnel, maddi argümanlar olmalıdır.

Proletarya diktatörlüğü konusunda sorun gerekçede konduğu gibi açıktır, ancak bunun daha iyi alınması gereklidir. Lenin'in iki taktikte "devrimci komünler" proletaryanın devrimci demokratik diktatörlüğü, makalesinde sorunu çok iyi açıklıyor. Bizim anlayışımız Lenin'in bu yaklaşım ve düşünce tarzının somut ifadesidir.

Bu bölüm başka bir bölüm içinde ele alınabilir ve başlık kaldırılabilir. Çünkü, bölümde ele alınan geçiş sürecine ilişkin görüşlerimiz ve tezlerimiz BDY programında farklı yanlarıyla ele alınıyor. Burada ise genel ve bazı özgün yanlarıyla ele alınmış. Bu sorun daha çok teorik dergi kapsamında ele alınacak bir konudur. Programda genel yanlarıyla ele alınabilir. Çünkü, bugünkü stratejik aşamamızın dışında daha ileri bir sürecin sorunu somut olarak bugünden ele almak şu ya da bu düzeyde de olsa bizi daraltır. Bugün öne konulan sürecin çizgilerinin renklerinin karışmasına yol açabilir.

Komünist Partisi

Bu bölümde ele alınan sorunlar tüzüksel işleyişe ilişkin ve tüzük kurallarının irdelenmesi olmuş. Bu bölümde TKP ve TİP'in gelişimleri ele alınabilir veya KP'lerin Leninci yeni tipte parti ilkeleri (şu anda olduğu gibi) ele alınabilir.

Ancak komünist hareketimizin gelişim süreci ve bu süreçteki deneyimler bu bölümde ele alınarak, TBKP'nin gelişiminin süreci, sürekliliğin vurgulanması açısından önemli olacaktır.

Sonuç olarak, tasarının daha iyi tartışılmasına ve onun devrimci özünün kavranmasına ve kavratılmasına devam edeceğiz. Tasarı üstüne görüşleri iletirken mantıksal olarak tasarının içerik olarak eksik gördüğüm yanları, eleştirilecek noktaları ve önerileri içeren sistemden hareket etmeye çalıştım. Kimi noktalarda daha yoğunlaşırken kimi noktalarda pek bir şey belirtmedim. Amacım mutlaka her bölümde her düşüncede eksik, eleştirilecek nokta aramak değildir. Program üstüne görüşlerimi dile getirirken kendi birikimim temelinde ve yoldaşlarla tartışmalarımızda ortaya çıkan noktaları da dile getirmeye çalıştım, bu anlamda görüşlerim ve yoldaşların da görüşlerinin tam anlamıyla ifade edilmediğini belirtmek gereklidir.

Yoldaşça selamlarımla

Eylül 87

YENİ PROGRAM TASARISI ÜZERİNE

Hasan Demir-Kocaeli

Komünist kadroların koşulları gereği iki ayrı yapıda örgütleniş düzeyleri ve gelenekleri, bu sürecin yaşanması, gelinen nokta onurumuzdur. Mücadele bu deney ve birikimden yararlanarak ve geleceğini bu birikim üzerine inşa ederek sürecektir. Sürdürülen kararlı ve sürekli çabalar sonucu Türkiye İşçi Partisi ve Türkiye Komünist Partisi'nin birleşmesi mücadeleye yeni boyutlar kazandıracak, kadroların beklentilerine cevap verecektir.

Doğaldır ki, iki partinin birleşmesi ile ortaya çıkacak yeni parti, her iki partinin de geleneğine ve eski programatik görüş ve yaklaşımlarına sahip çıkacak, programını bu birikimin sürekliliği ve yeniliği temeline oturacaktı. TBKP programında bunu görmek bizi sevindirdi.

TİP ve TKP kadrolarının yeni parti çatısı altında, ellerinde silah olarak kullanabilecekleri yetkinlikte ve düzeyde programları ile mücadeleyi sürdürmeleri, Bilimsel Sosyalist Parti statüsünde gördüğümüz iki partinin birleşmesi, ilerici, demokrat, sosyalist kadrolar içinde de güven uyandıracak. Partinin güçlü bir çekim merkezi olma özelliğini artıracaktır. Ayrıca bu birlik ülkemizdeki anti-faşist mücadele için gerekli birlikteliklerin de önünü açacaktır. Cephe ve eylem birliği çalışmaları boyutlanacaktır.

Elbetteki TBKP'nin yeni programı TİP ve TKP'nin gelenek ve birikimlerine sahip çıkarken, her iki partinin de yanlışlıklarından ve eksikliklerinden arınmalıydı. Bu konularda yeni açılımlar ve yaklaşımlara sahip olmalıydı. Programda bunun izlerine rastlamak sevindiricidir.

Bu program, programımız bu yeni şekliyle partimizin ve sınıf mücadelesinin rehberi olacaktır.

Programa yaklaşımın bir bütünlük içinde, ve bölümler arasındaki ilişki iyi kavranarak yapılması gerektiği kanısındayız. Programın çeşitli bölümleri tek tek ele alındığında eleştiri alabilecek durumdadır.

NATO ile ilgili bölüm:

NATO'dan çıkılması eski programımızın, hedeflerinden biriydi. Bu konuda etkin ve yaygın bir kampanya sürdürüldüğü bilinmektedir. TBKP programında ise NATO ile birlikte diğer askeri paktlara da yeni yaklaşımlar getirilmektedir. Bu yeni yaklaşım olumludur. Ve uluslararası barış mücadelesinin boyutları, emperyalist sistem ve sosyalist sistem arasındaki ilişkilerin boyutu, askeri paktlara tümüyle karşı çıkılması gerekliliği nihai hedefe varılıncaya dek, içinde bulunulan koşullarda demokratikleşme mücadelesinin gerekliliği yeni politikanın doğruluğunun göstergeleridir.

İŞÇİ SINIFI DİKTATÖRLÜĞÜ

Terim olarak vazgeçilse dahi "İşçi Sınıfı Diktatörlüğü" deyiminden vazgeçilmesi somutlamada, diğer sınıf ve tabakalarla yapılacak birlikteliklerde önümüzü açacaktır. Ancak nihai hedefini belirlememiş, günlük politikası ile nihai hedefe varış taktik ve stratejisi arasındaki bağı iyi kuramamış bir program bizim yoğun eleştirilere maruz kalmamıza neden olabilir. Parti bu vazgeçişi ile reformist bir çizgi belirlemesi yapılarak yoğun ve yıpratıcı eleştiri alabilir. Bunun için proletarya diktatörlüğünü programdan çıkarmak yerine, proletarya diktatörlüğü kavramından partinin ne anladığı bir bölüm halinde anlatılabilir. Bunun güç olduğundan hareket edilerek, bu kavramdan vazgeçilmemesi görüşündeyiz.

KÜRT SORUNU

TBKP yeni biçimlenişi ve somut koşulları gereği, savunulan ve net olarak belirlenmiş, ulusal soruna bakış açısını programına almış bulunmaktadır. Yasal koşullar nedeniyle daha önceki parti belgelerimize bu denli net yansımayan bakış, olumludur. Ve ülkemizdeki ulusal güçlerin birlikteliklerinin önünü açıcıdır.

BARIŞ VE DEMOKRATİK YENİLENME programı olarak biçimini bulan yeni programımız, bütün yönleriyle yol gösterici ve kadroların mücadele deneylerini zenginleştirici niteliktedir.

1975 parti programımızın sosyalist Türkiye'yi öne koyan program anlayışı, hedef sosyalizmi hiç gözden kaybetmeyen, sosyalist Türkiye'nin ülkemiz halklarının geleceği olduğuna inanmış, kadroların oluşmasına neden oldu. Bu sürecin yaşanması gereklilikti yaşandı. Şimdi ise görev Barış ve Demokratik Yenilenme programı doğrultusunda demokratikleşme mücadelesinde en geniş kitlelerle, sınıf ve tabakalarla iş yapma yeteneğimizi geliştirmek, buna yönelik programımızla, kitlelerin karşısına çıkmak, onlarla birlikte iş yapmaktır. Onun için bu program, hedefleri ve yeni açılımları ile en geniş kitlelerin somut taleplerini çakıştırabilecek durumdadır. Bu özellik parti kadrolarına geniş çalışma olanakları sağlaya-

Devamı 15. sayfada

Nükleer ve uzay çağının gerçekleri, yeni düşünce tarzı ve TBKP Program Tasarısı

Dışımızdaki kimi devrimci çevrelerde zaman zaman şu tür değerlendirmeler yapıldığını görüyoruz: "TKP barış istiyor ve barış olsun da ne olursa olsun diyor". Önce şunu belirtmeliyiz, evet TKP barış istiyor ama "barış olsunda ne olursa olsun" demiyor. Bu ikisi birbirinden farklı şeylerdir.

Barış diyoruz. Dünyada, bölgemizde adil ve kalıcı bir barış istiyoruz. BARIŞ davasına hizmet edecek demokratik bir Türkiye istiyoruz. Üstelik günümüzde barış istemi bu uğurda savaşımın anlam ve önemi Oktobr devrimi ile birlikte, iki dünya savaşı arasında ve 2. Dünya savaşı sonrasında, 70'li yıllara değin izlenen barış siyasetinden nitelikçede farklıdır.

Barış için savaşımın yeni boyutunu kavrayabilmek için çağımızı, nükleer ve uzay çağının gerçeklerini görüp kavramak zorundayız. Bu yapılmadan gerçekçi bir (ulusal-uluslararası) politika (hattını) saptamanın olanağı yoktur.

Günümüze emperyalizmin, özellikle ABD emperyalizminin izlediği nükleer silahlanmacı ve savaşçı politika sonucu dünyamız ve insanlık gerçek anlamda yokolma tehlikesi ile karşı karşıya kalmıştır. Üstelik bu politika yanlızca dünyamızın ve insanlığın varlığını tehdid etmekle kalmıyor, ama aynı zamanda toplumsal ilerlemenin yolunuda tıkıyabiliyor.

Evet, "Günümüzde dünya devrimci süreci, insan soyunun varlığını sürdürme nesnel zorunluluğunu gündeme koyan atom ve uzay devrinin gerçekleriyle karşı karşıyadır. Bu, tüm ülkeleri ve halkları, ne kadar derin sosyal, sınıfsal çelişkilerle birbirlerinden ayrılsalarda tüm sınıfları ve toplumsal grupları ilgilendiriyor. Bu, günümüz dünyasını tüm çelişkileriyle birlikte bütünsel bir birlik olarak kavramayı gerektiren yeni politik düşüncenin çıkış noktasıdır.

Günümüzde sınıf mücadelesi böylesi koşullarda yürütülüyor ve toplumsal ilerleme global boyutlarda böylesi koşullarda gerçekleşiyor.

Toplumun gelişebilmesi, yenilenebilmesi için onun varolması gerekir. Bu basit gerçek günümüzde insanlığın yazgısı için son derece güncel olmuştur. "(Yuri KRASİN, Büyük Oktobr ve Günümüzdeki Dünya devrimci Süreci Güvenceli Bir Barış sosyal ilerlemenin önkoşuludur?- TKP'nin Sesi Radyosu Kasım 1987)

İşçi sınıfı kendi kurtuluşunu Marks ve Engels'in Komünist Partisi Manifestosu'nda belirttikleri gibi ancak tüm insanlığı kurtararak gerçekleştirebilir. Günümüzde bu görev insanlığın nükleer bir savaşta yok olma tehlikesinden kurtarmayı da içermektedir" (TBKP Programının Yeni Yaklaşımları S.8)

Ve esasen insanlığı, dünyamızı nükleer bir savaşta yok olma tehlikesinden kurtarmak görevi en başta gelen görevdir. Tüm insanlığı ilgilendiren bu görev, ancak yeni onların ortak hareketleriyle, savaşçi, militarist, yeni sömürgeci barbarların önüne aşılmaz duvarlar örmeleriyle başarılabilir.

TBKP Program Tasarısı bu gerçeğe işaret ediyor. İnsanlığın varlık yokluk sorununu çağımızın bir numaralı sorunu olarak ele alan TBKP Program Tasarısı, barışın neden korunmak ve güvenceli bir duruma yükseltilmek zorunda olduğunu ve bunun nasıl gerçekleştirilebileceğinin yolunu gösteriyor.

Program Tasarısı'nda şöyle deniyor, "İnsanlığın varlık yokluk sorunu çerçevesinde, emperyalizmin en saldırgan ve en gerici güçlerinin politikasıyla barıştan yana olan insanlık arasındaki çelişki, günümüzde öne çıkan başlıca politik çelişkidir. Bu çelişki çağımızın temel çelişkisi emperyalizm ile sosyalizm arasındaki çelişkinin gelişme biçimini belirlemektedir. Karşıt toplumsal düzenlere bağlı devletler arasındaki ilişkilerin barış içinde yan yana yaşama ilkelerine uygun olarak, karşılıklı eşit güvenlik anlayışıyla, yeni bir düşünce tarzında yenilenmesi, bu amaçla insanlığın barıştan yana tüm güçlerinin harekete geçmesi mutlak bir zorunluluk haline gelmiştir". (S.19)

Evet, "Güvenceli bir barış sosyal ilerlemenin ön koşuludur." "Çünkü nükleer bir savaş toplumsal ilerlemenin, gelişmenin de sonu olacaktır" Demek ki barış siyaseti bir taktik değildir. O, varılması gereken zorunlu bir aşamadır. O insanlığın, dünyamızın, toplumsal gelişmesinin geleceği bakımından, sosyalist, hümanist ideallerimizin gerçekleşmesi bakımından olmazsa olmaz bir gerekliliktir.

Şimdi tüm bu anlattıklarımızdan sonra barış savaşımının günümüzdeki anlamı ve önemini yeni boyutu daha iyi görülebilir. Bu da, Marks Engels ve Lenin'in düşüncelerinin günümüz gerçeklerinin ışığında zenginleştirilmesini zorunlu kılıyor. Yeni düşünce tarzı, yani günümüz dünyasının özgül sorunlarına verilen gerçekçi yanıtlar temelinde daha bir zenginleştirilen yaratıcı marksist Leninist düşünce tarzı bugün SBKP'nin, TBKP'nin dünya komünist ve işçi hareketinin ezici çoğunluğunun doğrudan kılavuzu olmuştur.

Kuşkusuz hiç bir devrimci Marks Engels ve Lenin'in yapıtlarını, örneğin bir "Kur-an" gibi ele alamaz. Meselâ Lenin, Marks ve Engels'in yapıtlarını asla "sihirli reçeteler" gibi ele almamış, tersine onları özlerine, yaratıcı karekterlerine uygun olarak ele almıştır. Bunun içindir ki, bu bilimi geliştirebilmiş ve onun düşünceleri emperyalizm ve sosyalist devrimler çağının Marksizmle bütünleşmiştir. Bu bakımdan Leninin düşünceleri esasen yeni düşünce tarzıydı.

K.Çiyai-SİİRT

Bugün de komünistler, Marks, Engels ve Lenin'in yapıtlarını böylesi yaratıcı bir zihniyetle ele alıyorlar. Büyük Oktobr sosyalist Devrimi'nin 70. yıldönümünün ilk gününde (2 Kasım 1987'de) SBKP MK Genel Sekreteri M.Gorbaçov'un yaptığı konuşma bu bakımdan çok öğreticidir. Bu konuşmasının ikinci bölümünde insanlığın bir yol ayrımına geldiğini ve barışın zorunlu olduğunu belirten Gorbaçov, teorik olarak yanıtlanması zorunlu 4 soru öne sürmüştü. Bu soruların birincisi, emperyalizmin (Lenin tarafından altı çizilmiş) doğası ile ilgilidir. Savaş kaçınılmaz mıdır? İkincisi, kapitalizm militarizm olmadan yapabilir mi? Üçüncüsü, kapitalizm yeni sömürgecilik olmadan yapabilir mi? Dördüncüsü, kapitalizm barış içinde bir dünyaya adapte olabilir mi? idi.

Kuşkusuz bu sorulara en doğru yanıtı pratiğin kendisi verecektir. Pratikten çıkarılan ve yine pratiğin hizmetine konulan teorik saptamaların doğruluk derecesi de ancak bir şekilde sınanabilir. Açıktır ki, yukarıdaki soruları teorik olarak yanıtlayabilmek de derin bir teorik hazineyi zengin bir pratik bilgiye ve dahiyane bir önseziyle sahip olmayı gerektiriyor.

Ancak şu açıdan da yanıt verilebilir. Eğer savaş kaçınılmazsa, eğer kapitalizm, emperyalizm ve yeni sömürgecilik olmadan yapamayacak ve sözkonusu olgularda gerginlik ve savaşı kaçınılmaz kılacaksa ve eğer kapitalizm barışçı bir dünyaya adapte olamayacaksa ve yine eğer barış yanlızca sosyalizm bütün dünyaya egemen olacağı zaman kurulabilecekse bu halde dünyamızın, insanlığın, evet yanlızca emperyalizm kapitalizm değil ama aynı zamanda sosyalizm ve komünizmin de geleceği yoktur. Çünkü nükleer bir çağda, yanlızca dünyamızın değil, uzayında silahlandırıldığı bir çağda yaşıyoruz. Böylesi koşullarda bir nükleer savaş olursa iki sistem arasında, bu, sınır mınır tanımayacak, galip malup bilmeyecek, herkesi yenecek, yok edecektir. Çünkü gerek SSCB ve Varşova Paktı'nın, gerekse ABD ve NATO'nun elindeki mevcut nükleer silah yığınakları kullanıldığında dünyamız onlarca defa tekrar tekrar yok edilecektir.

Tüm bunların anlamı şudur: Ya hep beraber varolacağız ve sosyal sistemler ile sınıflar arası mücadele barış içinde yürüyecek, ya da hep beraber yok olacağız? Bunun ortası, üçüncü bir yok yoktur.

Şimdi şu sonuçları çıkarabiliriz ve çıkarmalıyız. 1) Savaş, politikanın şiddet araçlarıyla devamı olmaktan çıkmıştır. 2) Nükleer bir dünya savaşı -insan bırakmı-

yacağından-emperyalizme karşı iç savaşa dönüştürülemez. 3) Hepberaber yok olmanın yolu barış içinde beraber yaşamaktan -barış içinde yarışma ve mücadeleden geçer. 4) Dünya'da barış, günümüzde kapitalizmi ortadan kaldırarak değil, onunla anlaşarak, karşılıklı güvenlik sağlanarak korunup geliştirilebilir. 5) Kapitalizmi barışçı bir dünyaya adapte etmek için militarizm ve yenisömürgecilik olgusunu uluslararası ilişkilerden söküp atmak gerekiyor.

Altını çiziyoruz. Günümüzde barış savaşımı kapitalizme karşı doğrudan savaşımın aracı olmakla beraber yinede sosyalist sistemin, işçi ve kurtuluş hareketlerinin çıkarlarıyla bağlıdır. Ve barış onlar için amaçları bakımından yalnızca uygun değil, ama aynı zamanda bir zorunluluktur.

Yeni düşünceye göre, komünistlere göre barış hayal değildir. Bu mümkündür. Onu isteyen tüm güçlerin işbirliği ile, ortak hareketiyle barış korunup" adil, güvenceli, kalıcı bir düzeye yükseltilebilir. Nitekim, ABD-SSCB kısa ve orta menzilli füzelerin imhası antlaşması bu yola girilebileceğinin somut bir kanıtı olmuştur.

***

Evet, TBKP Program Tasarısı yeni düşünce tarzına dayanılarak hazırlanmıştır. Nitekim, yukarıda belirttiğimiz, Gorbaçov'a ait 4 soruya (bu sorular öne sürülmeden önce) TBKP program tasarısı politik olarak olumlu yanıtlar vermiştir. Şöyle ki, TBKP program tasarısına göre, nükleer bir savaş önlenebilir, kalıcı güvenceli bir barış kurulabilir. Uluslararası ilişkilerde zora başvurma yollarının önü tıkanabilir, yeni bir uluslararası ekonomik düzen kurulabilir.

Söylemeye bile gerek yoktur ki, böylesi bir dünya sınıf savaşımına yabancı olmayacaktır. Kapitalizm varoldukça sınıf savaşımı da olacaktır. Ve kapitalizm sosyalist devrimle aşılacaktır. Altını çizmek istediğimiz şudur: Bu da ancak, dünyada güvenceli bir barışın kurulup -korunmasıyla mümkün olabilir. Bu genel olarak böyledir.

SONUÇ

"Komünist Manifestosu"nda Marks ve Engels, "sınıf mücadelesinin her seferinde ya tüm toplumun devrimci bir değişmeyle ya da mücadele eden sınıfların birlikte yokolmasıyla sonuçlandığını" belirtirler. Günümüzde işçi sınıfının ve tüm devrimci güçlerin bir numaralı görevi, ilerici toplumsal düzeni ileri süren sınıf mücadelesinin uzlaşmaz sınıfların ve karşıt toplumsal sistemlerin karşılıklı fiziksel yokedilmesiyle sona ermesine izin vermemektir" (Yuri Krasin)

TBKP Program Tasarısı, Kürt ve Türk tüm halk için sırtı pek karnı tok, alnı açık onurlu bir yaşam istiyor. Kalkınan, gelişen, ilerliyen bir Türkiye, güvenlik içinde bağımsız bir Türkiye istiyor. Tüm bunların önkoşulları içerde demokrasi, dışarda barıştır.

TBKP Program Tasarısının Yeni Yaklaşımları adlı belgede vurgulandığı gibi "Komünist Partisi, gümümüzde barışın ve demokrasinin partisi olmadan işçi sınıfının devrimci partisi olamaz" Ve barış, demokrasi, toplumsal ilerleme ve sosyalizm mücadelesi bir bütündür.

3 Aralık 1987

TBKP Program Tasarısı Üzerine...

Bayram Kara-FAC

Redaksiyonel: Türkiye Birleşik Komünist Partisi'nin daimi olarak kısaltılmış şekli olan TBKP olarak kullanılması.

Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin de aynı şekilde SBKP olarak kullanılmasının daha doğru olacağı kanısındayım.

Sayfa 11: Çağımız ve dünyamızda durum. Bu bölümün dördüncü pasajında "... emperyalizmin saldırganlık politikasını geriletmeyi olanaklı kılmaktadır." cümlesine bir ekleme veya cümlenin kuruluşunda bir değişiklik yaparak; önce durdurmayı (frenlemeyi) ve doğal olarak da sonunda geriletmeyi ve tamamen kaldırmayı olanaklı kılmaktadır, şeklinde veya benzeri olarak saptama yapılırsa daha iyi olur.

Sayfa 13: Sayfanın oldukça alt bölümünde "... böylece dünya çapında toplumsal ilerleme sürecini engellemektir". Burada "engellemek" deyimi kesin, katı olarak algılanabilir. Burada yavaşlatmaya, frenlemeye vs. olarak ele alınırsa okuyucu için ikircimli bir hava yaratmaz.

Sayfa 17: Türkiye'nin düzeni ve durumu. Bu bölümde "halkımız" deyimi bir kaç defa tekrarlanmış, acaba "halklarımız" dense daha iyi olmaz mı.

Sovyetler Birliği'yle iyi komşuluk ilişkilerine; Sovyetler Birliği ve diğer Sosyalist Ülkeler de eklense nasıl olur.

Sayfa 20: Burada Savunma İşbirliği Anlaşması'na değinilmiş.

Bu anlaşmanın tam adının kullanılması daha olumlu olur.

Şöyle ki: Savunma ve Ekonomi İşbirliği Anlaşması.

Çünkü bundan önceki birçok P yayınında böyle ifadesini buluyordu ve anlaşmanın da tam adı bu olacak sanırım.

Sayfa 39: Askeri darbe... Yapılan ilk isternde bütün politik tutukluları içeren bir genel af isteniyor. Burada ben ikircime düşüyorum. Şöyle ki: Faşistler de mi bu genel af kapsamına giriyor?

Sayfa 42: Ulusal ekonominin... Bu bölümün hemen başında devletin belirleyici görevine değinilse sonradan sırasıyla anlatılanlar daha iyi kavranır. Yanlış yapılacak yorumlara neden olmaz.

Sayfa 44: Emekçilerin yaşam... Burada KONUT sorununa yeterince değinilmediği kanısındayım.

Sayfa 46: Yurtdışında çalışan işçiler... Burada yurda dönüş ana hedef alınmasıyla diğer yapılacak saptamaların ara çözüm mahiyetinde olduğuna kesinlikle değinilmelidir. Çünkü P'nin politikası insanları göçe değil, kendi ülkesinde refah içinde yaşamasını gerçekleştirecek bir politika olarak anlanmalı ve de böyle olmalıdır.

Sayfa 47: "Kitle sporu"... Buradan ben hiçbir şey anlayamadım. Daha açık ve anlaşılır bir şekilde dile getirilmeli.

Sayfa 69: TBKP halkın ayrılmaz parçası, Türk ve Kürt devrimcilerinin partisidir.

Bu cümle yanlış anlaşılmalara olanak sağlar. Sanki yalnızca Türklerin ve Kürtlerin olarak.

Burada; başta Türkler ve Kürtler olmak üzere bütün halkın partisidir. Daha olumlu olabileceği kanısındayım.

Program tasarısında anlaşılması güç uzun cümleler kullanılmış. Bundan kaçınmalıyız.

İnsanlarımızın bir defa okuduğu zaman anlayabileceği bir anlatım tarzını olumlu görüyorum.

TASLAK ÜZERİNE

Cevat Arslan-İSTANBUL

Taslak, ülkenin bugünkü sosyal ve ekonomik koşulları ile gerçeklik eksenleri çakışan derin bir analizin ürünüdür. Koşulların değişimine uygun yeni bir ideolojik yapılanma getirmektedir. Geleceğe ilişkin değerlendirmeler; alışılagelmiş ve hatta sloganlaşmış bazı yorumlar yerine, bu taslakta, bugünden belirlenmiş kararlardan çok o günkü somut koşulların durumuna göre çözümlemeyi amaçlayan bir anlayışla ele alınmıştır! Bu anlayışın özünde parti örgütünün güçlülüğü var, örgüte güven var, kendine güven var.

Ancak, 80 sonrası yılların yarattığı kapanıklığın yansımaları arasında bilgi, bilinç akışının aksamasının üye ve yandaş çevresinin bilinç düzeyini etkilediği de muhakkaktır. Taslağın kendisinin eğitici yanı olmakla birlikte yeni ideolojik bilincin öğelerinin yoldaşlarca iyi kavranılması, bilince çıkarılması gerekir. Bu eğitim, özümlemeyi esas alan bir yaklaşımla pratiğe yansıtılmalıdır.

Özellikle, NATO, küçük işletmeler, proletarya diktatörlüğü v.b. gibi konularda görülen gelişmenin dinamik yapısının, yıllarca eski katı kalıpları savunmak durumunda kalmış olanlar açısından kavranılmamış olduğu görülmektedir.

Ülkemizde demokratikleşmenin en önemli adımı olan legal örgütlenmenin sağlanması zorunludur. Legalite, dışa açılma, üye ve yandaşların pratik içinde eğitimi gibi pek çok alanda somut kazanımlar getirecektir.

Kazanacağız, başaracağız.

Selam, ülkemizin ve dünyanın aydınlık geleceğine!..

Program Tasarısı üzerine görüşlerimiz

TBKP Program tasarısını bir ayı aşan bir süre içinde tartıştık. Bu tartışma hem program taslağını daha iyi özümsememize, hem de dünyanın özellikle de Türkiye' nin içinde bulunduğu sorunları daha yakından inceleme fırsatını birlikte getirdi. Her biri birkaç saati aşan 6-7 toplantıda bu tartışmalar yürütülürken aynı zamanda Sovyetler Birliği'nin, dünya komünist hareketinin ve TBKP'nin izlediği yeni politikayı ve nedenlerini daha yakından kavradık. Bur tartışma sürecini yaşarken N.Sargın ve H.Kutlu yoldaşların Türkiye'ye gidişlerini de birlikte yaşayıp program taslağı tartışmalarımızda değerlendirdik. Yine aynı sürede Türkiye'de erken anti-demokratik genel seçimler yapıldı. Ve partimizin gerek alternatif programında gerekse TBKP Program taslağında ve gerekse de parti bildiri ve yayınlarında yapılan "Tüm muhalefet, sol devrimci güçlerde içinde olmak üzere, birlikte bugünkü hükümete karşı tavır alamazlarsa Özal hükümetini iktidardan uzaklaştırmak mümkün olmayacaktır" doğrultusundaki tespitinin ne kadar doğru olduğunu yaşam onayladı. Ama biz doğruyu söylediğimizi tespit edip övünemeyiz. Gerek TBKP'nin legal kuruluşunu, gerek N.Sargın ve H. Kutlu yoldaşlarla dayanışmayı ve de gerekse 6. Kongremizi gerçekleştirip bu tesbitin belirlediği birlik yolunda ilerlemenin somut adımlarını atmak zorunda ve azmindeyiz. Biz komünistlere yakışan budur. Tartışma yapmak için tartışma yapmıyoruz. Kavrayıp, yanlışları düzeltip ileri adım atmak için tartışma yapıyoruz. Bu ruhta ayrıntılarda aşağıdaki noktaları tesbit ettik ve iletiyoruz. Programın genel değerlendirmesi ensondadır.

AYRINTILAR ÜZERİNE

1. Giriş bölümünde 5. sayfada TBKP' nin yalnızca "TKP ve TİP'in devrimci geleneklerinin, mücadele deneyiminin, komünist kültürünün günümüzdeki taşıyıcısı olduğu anlatımı eksiktir. Bu konuya Yeni Yol'un 1. sayısında 16. sayfada K. Anter tarafından değinilmiştir. Bizce O' nun öne sürdüğü ifade alternatifinden daha geniş bir ifade kullanılmalıdır. TBKP tüm insanlık tarihinin, ülkemiz tarihinin en insancıl, en barışçı, en yurtsever, en devrimci geleneklerinin taşıyıcısıdır bizce.

2. 6. sayfa 5. paragrafta: ...TKP'li ve TİP'li yoldaşların katkılarıyla gerçekleştirilmiştir, belirlemesi eksik kalmış durumdadır. Bunda diğer güçlerin de katkısı vardır.

3. Yine 6. sayfada 6. paragrafta: komünist ve ilerici kültür ve sanat emekçileri tanımlamasına demokrat ve hümanist kelimeleri de girmeli ve sanat emekçilerinin arkasına bilim adamları da eklenmelidir.

Kale Parti Örgütü-FAC

4. 7. sayfadaki "TBKP'nin programının politikasının temeli Marks, Engels ve Lenin'in teorisidir" ifadesi biraz açılmalıdır.

5. 10. sayfada 4. paragrafa barış güçlerinin ... Sovyetler Birliği'nin yanına sosyalist ülkelerde girmelidir.

6. Sayfa 11 Çağımız ve Dünyada Durum ara başlığı altındaki 1. cümle çok uzun ve ana itici güçler arasında ulusal kurtuluş hareketi yok.

7. Türkiye'deki rejimin tanımı açık, net bir şekilde yapılmalıdır. Bu noktaya nereden gelindiği belirtilmelidir.

8. Konular iç içe geçmiş. Türkiye'nin dünyadaki yeri ara başlığı içinde yer alanlar kapitalizmin gelişmesi ve özgüllükleri arabaşlığı altındaki bölümde de yer alıyor. Bu ikinci bölüm devlet, rejim ve oligarşinin politikası ile birleştirilebilir.

9. Global sorunlar olarak sözettiğimiz sorunlar açılarak örnekleriyle gösterilmelidir.

10. Sayfa 20'de sonuncu paragrafta: Türkiye topraklarındaki Amerikan üsleri, askerleri ve silahları .... ifadesiyle başlayan ve 21. sayfada süren ifade daha açık seçik ve somut olarak konulmalıdır.

11. Ekonomik ve politik iktidar bölümü olumludur.

12. Devlet, rejim ve oligarşinin politikası bölümünde durum 60'lı yıllardan itibaren anlatılmaya başlanmış. Bu konu tüm Cumhuriyet tarihiyle ele alınmalı (Kemalizm de birlikte).

13. NATO konusundaki yaklaşımda: NATO içinde kalınıp bağlantısız ülkeler hareketine gözlemci olarak katılmak gerçekçi değildir.

14. Barış ve Demokratik Yenilenmenin politik güçleri arasında barış hareketi yer almamış.

15. Program genel olarak uzun. Dilinin yığınların anlayabileceği ölçüde sade olması gerekiyor. Cümlelerden bazıları çok uzun. (Örnek sayfa 9, paragraf 2)

16. Sayfa 40: .....CENTO'nun yerini alacak yerine alabilecek sözcüğü kullanılmalı.

17. Strateji yerine Barış ve Demokratik Yenilenme politikamız ve bunu gerçekleştirecek güçler denilebilir mi?

18. Stratejik çizgimiz başlığı altındaki 1. paragrafta...kültürel ilerlemenin; herkese iş, köylüye toprak... olarak değiştirilmesi, 2. Paragrafın ise ifadesinin düzeltilmesi.

19. 29. sayfanın son paragrafında büyük köylü teriminden sonra büyük toprak sahipleri terimi kullanılmış. Bunlar arasındaki ayırım belirgin değil.

20. Esnaf ve zanaatkarlardan oluşan geleneksel kent orta katmanlarına daha fazla yer ayrılmalı ve bunların durumlarındaki değişiklikler 24 Ocak Kararları ve 12 Eylül'le birlikte ele alınmalı.

21. Barış ve Demokratik Yenilenmenin politik güçlerinde belirtilen "yeni sol" çevrelerle kimleri kastediyoruz, biraz açılması.

22. TBKP'nin bugünkü aşamadaki amacı bölümünde 3. paragrafa (sayfa 34) ..... emekçilerin derin sosyal sorunlarına, *ülkenin içinde bunaldığı sorunlara...* altı çizili anlatım eklenmelidir.

23. Parlamento politik sistemin en üst organı olmalıdır bölümünde: Biz faşist ve şeriatçı partilere de mi özgürlük diyoruz? Sayfa 37'deki sıkıyönetim ve olağanüstü hal yasaları demokratikleştirilmelidir. İstemi tartışıldı ve bunun açılması istendi.

24. Demokratik bir anayasa yaşama geçmelidir bölümünden hemen sonraki bölümde yer alan, "Olağanüstü hal yasaları demokratikleştirilmelidir" (Sayfa 37), yukarıda bahsettiğimiz bölümde yer alan "Askeri darbe sonrası antidemokratik uygulamalar bütün sonuçlarıyla kaldırılmalıdır" çelişiyor.

25. Barış konusunda: Sovyetler Birliği ile ABD arasında imzalanan son anlaşma bu bölüme arguman olarak alınmalı.

26. Özel sektörün, küçük üreticilerin ... değerlendirilebilmesi (Sayfa 43) somutlanmalı. Bu konu ulusal ekonominin korunabilmesi bölümünde.

27. Sayfa 69, 2. paragrafta TBKP ... Türk ve Kürt devrimcilerinin partisidir. belirlemesinde diğer değişik ulustan devrimciler dışlanmış gibi bir görünüm veriyor.

28. Programın değişik alanlarda TBKP' nin geliştireceği alternatif programlarla daha da somutlaştırılacağı programda yer almalıdır.

PROGRAMIN GENELİ ÜZERİNE

Parti örgütümüzün oybirliğiyle yaptığı program taslağının genel değerlendirilmesinde: Bu taslağın dünyanın ve ülkemizin somut koşullarına uygun bir komünist partisi program taslağı olduğu kanısına vardık.

Taslağın baş düşmanı, bağlaşıkları, işçi sınıfının öncülüğünü, sosyalizmin temel amaç olmasını, komünist partisinin yapısını ve yaklaşımlarını, tarihsel iyimserliğimizin dayandığı sosyalizme geçmenin tarihsel zorunluluğunu içerdiğini saptadık. Ve genel politik çizgisiyle proletarya enternasyonalizmine hizmet ettiği fikrindeyiz. Bundan da öte içinde bulunduğumuz kapitalizm koşullarında atılabilecek somut adımları, ülkemizde bu anlamda hiçbir partinin ve politik akımın yapamadığı bir biçimde saptadığını gördük.

Yukarıda da belirttiğimiz gibi bu programı hayata geçirmek, halkımızın önünde bir alternatif program olarak somutlaştırmak şimdi yapacağımız işe bağlıdır. Şuna inanıyoruz ki bir birlik kongresi

Devamı 15. sayfada

TBKP Program Tasarısı Üzerine...

İsmail Çelik-FAC

Genelinde; Olumlu, yepyeni bir Marksist-Leninist yaklaşım, gelişmeye açık basma-kalıp olmayan düşünce tarzının ürünü.

Eleştiri: Kanımca Program detaylara girmemeli, taktik konumlara değinmemelidir. Almanca'dan aktarırsak: "Grundsatzprogramm" denilen temel strateji ile yetinmeli. Güncel ve dönemsel çözüm önerileri ise ayrı belgelerde o döneme uygun şekilde ele alınmalıdır. *Böyle yapılırsa* elimizdeki Program Taslağı daha özlü ve daha iyi anlaşılır hale gelecektir.

Biçim üzerine: Konular bazı ana-başlıklar altında toplanmışsa da yine de birbirine geçmeler, tekrarlamalar ve hatta yanlış anlamalara yolaçacak yerleştirmeler var. *Öneri:* Örneğin kadınlar, gençlik, emekçiler, doğal çevre sorunları gibi ana başlıklar altında toplanarak konular daha açık, anlaşılır hale getirilebilir; okuyucuya kolaylık sağlanır ve değişik yorumlama olanakları azaltılabilir.

Şimdiki haliyle Program Taslağı'nı anlamak, yorumlamak isteyen okuyucu, bunun tümünü ve birkaç kez okumak zorundadır. Oysa büyük bir çoğunluk bunu yapacak durumda değildir.

Cümleler çok uzundur, sonuna gelmeden baş tarafı unutulabilmektedir.

Konulara ilişkin: Batı Avrupa'da yaşayan insanların daha duyarlı olduğu konular Program Taslağı'nda yeterince ele alınmamıştır. Örneğin: Atom enerjisi, doğal çevrenin korunması için yasal önlemler gibi kavramlara yer verilmelidir. 163. maddenin neden kalkması gerektiği kısa da olsa gerekçelendirilmelidir (Bu çoğu kişi tarafından taktik yaklaşım olarak anlaşılıyor).

39. sayfada 'Demokrasiye yönelen zorbacı bir saldırı olan 12 Eylül 1980 askeri darbesi...' Partinin 12 Eylül'ü değerlendirmesinin ifadesi gibi anlaşılabilir. Bu bölümün gözden geçirilmesi, yeniden kaleme alınması gereklidir kanısındayım.

45. sayfada 'Sekiz saatlik işgünü kesinlikle uygulanmalı...' ifadesi değiştirilmelidir. Özellikle Batı Avrupa'daki işçilerin 35 saat mücadelesi verdiği dönemde Türkiye'deki özgün koşulları yeterince tanımayan insanların da kolayca anlayabileceği bir formülasyon kullanılmalıdır.

Aynı maddede 'lokavt' ya da lokavtın yasa dışı ilan edilmesi gibi terimler kullanılmamıştır. Bu eksiklik giderilmelidir.

46. sayfada 'yurtdışındaki işçilerin... tasarruflarının güvenceli ... değerlendirilmesi...' ifadesi, gelmiş-geçmiş hükümetlerin bu işçilere döviz yumurtlayan tavuklar gözüyle baktığını bilen işçiler arasında TBKP'nin de pek farklı düşünmediği kanısını uyandıracak kadar hatalı bir ifade tarzıdır. Bence iş-göçü kısaca anlatılmalı, bunun getirdiği insani sorunlar ve bu sorunların çözümü için önlemler dile getirilmelidir. Dövizlere en son değinmek - ve mutlaka bu bölümde olması şart değil- se- ekonomi bölümünde değinmek daha doğru olur. İnsan faktörü her yerde en başta tutulmalıdır.

Yoldaşça selamlarımla

YENİ PROGRAM TASARISI ÜZERİNE

11. sayfadan devam

cak, ve politik esneklikle partinin iş yapma yetisi ve kitleler arasındaki gücü ve etkinliği artacaktır.

Komünistler 70 yıllık mücadele geleneğimizde hep kendimizi muhalefette olmaya alıştırdık. Politikamızı ve çalışmalarımızı buna göre biçimlendirdik. Halbuki var olan ilişkilerimizle ve gücümüzle az veya çok oranda yönetime ortak olunabilecek, en üst düzeyde parlamentoda dahi bulunabilecek durumlarla karşı karşıya kalınabilir. Bu ise komünist partisi programını böylesi somut gelişmelere karşı hazırlıklı olacak nitelikte olmasının gerekliliğini ortaya koyar. TİP'in o günlerin somut koşulları gereği, parlamentoda olduğu zamanlar dahi yoğun, canlı, ses getirir bir muhalefet örneği ortaya koyduğu bilinmektedir. Halen bile o gün yapılan muhalefet çalışmalarının boyutlarında hiç bir çalışmaya rastlanmadığı teslim edilmektedir. Bu olanak aynı güç ve etkinlikte iktidarlara bile ortak olunabileceğinin göstergesidir.

Bilinir ki parti programları parti kadrolarınca özümsendiği, kabul gördüğü oranda silah haline dönüşür. Her eylem ve işte programın yaşam bulması somutlaşır. Bunun için de program dilinin somut ve kavram kargaşalıklarına meydan vermeyecek netlikte olması gereklidir. Program taslağında aynı anlamda değişik terimler kullanılmaktadır. Askersel diktatörlük, askeri diktatörlük gibi. Bunların tekleştirilmesi ve programa yeni giren hedef gösteren terimlerin açıklanması gereklidir.

Komünist mücadelenin uluslararası boyutu, dünya sosyalist sisteminin yeni dönemde gündemine aldığı hedef ve stratejilerin ulusal mücadelelerinde gündemine girmesini gerekli kılar. Bu gerekliğin yerine getirildiği TBKP programında görülmektedir. Bu anlamda TBKP'nin BARIŞ ve DEMOKRATİK YENİLENME programı, komünist mücadelenin uluslararası hedef ve stratejisi ile uyumludur ve programın bu özelliği yol göstericidir sonuç alıcıdır. Ve partinin nihai hedefi gözden ırak tutmayan bakışının somutlanışıdır.

TBKP'sinin programı ülkemizdeki sınıf mücadelesinin yol gösterici ve partimizin silahı olacaktır.

Yoldaşça duygu ve selamlarla.

Program Tasarısı üzerine görüşlerimiz

14. sayfadan devam

olacak olan 6. Kongrede birliğin getirdiği yeni psikolojik ve örgütsel güçle bu çabalarımız üstün bir ivme kazanacaktır.

Şimdi, atılan tarihsel adımı başarıya ulaştırmak, bunun için olağanüstü çalışma yapmak -ki bu çalışma uzun erimli ve uzun soluk isteyen bir çalışmadır, yani TBKP'yi yasallaştırmak bize, parti örgütlerine, parti yönetimine düşen olağanüstü bir görevdir. Bunu başaracağız.

Bu inanç ve güvenle 6. Kongremize şimdiden olağanüstü başarılar diliyoruz.

TBKP Program Tasarısı Üzerine

16. sayfadan devam

tifaklarının istikrar kazanmasıyla doğrudan ilgilidir. Yine programın sağ yanılgıları, hayalleri veya sol sekterizmi beslemesinin önüne böyle geçilebilir.

Tasarı stratejik hedefin bir devrim olmadığını açıklamakla birlikte Barış ve Demokratik Yenilenme güçlerinin iktidarını önermektedir. Bağlaşıklarda temel güç olan parti bu bağlamda öngörülen iktidar bloğunun içindedir.

Proletarya diktatörlüğüne ilişkin değerlendirme tasarıdaki bütünselliğe uymuyor. Diğer bütün önermelerinden tedirginlik duymayan program tasarısı tanımını yaptığı, süreçte yerini belirlediği halde önerdiği demokrasinin adını kullanmaktan "antipatik"liği nedeniyle çekiniyor. PKP'nin ve başka partilerin yaklaşımları esas alınıyor. Ancak diğerlerinin yaptığı gibi, ülkemize ilişkin bir değerlendirmeden yola çıkılmıyor. Kaldı ki kardeş partilerin yansıtılan görüşlerinde tek yanlılık bulunuyor. Tersine savunan partilerin görüşlerinden, tespitlerinden söz edilmiyor. Diğer yandan proletarya diktatörlüğü kavramının, bağlaşık sınıfsal ve politik güçlerde yarattığı antipatiklik öncelikle bugünün sorunudur. Yine birçok kavram (komünizm, Leninizm vb.) bu güçlerde aynı etkiyi uyandırmaktadır. Tüm önermelerde olduğu gibi bağlaşıkların önyargılardan ve haksız benzetmelerden arınması doğrudan mücadele içinde öz deneyleri ile gerçekleşecektir. Partinin demokrasi anlayışının kavranması ve olumlanması da böyle olacaktır.

Kavramın programa konulması bilimsel bir yaklaşım olmadığı gibi sağ yorumlara kapı aralamakta, proletarya demokrasisini diğer demokrasilerden ayıran kalın çizgiyi inceltmektedir. Böylece önerdiğimiz demokrasi daha kolay değil, daha zor anlaşılacaktır.

TBKP Program Tasarısı Üzerine

Salih Mumcu-ANKARA

Tasarı, her tartışma ve okuma sürecinde, bir önceki değerlendirmeyi zenginleştiren bir boyuta sahip. İlk tartışmalarda öne çıkan kimi noktalar tasarının bütünlüğünün kavranmasıyla daha anlaşılır duruma geliyor. Tasarı giriş bölümünün, tasarının anlaşılmasında sağladığı kolaylık, benzer girişimlerin önemini gösteriyor. Bazı tartışma noktalarının güncel örneklerle legal basına yansıtılması süreci desteklediği gibi, benzer girişimlerin sıklaştırılması bu olumluluğu besleyecektir.

Bu arada dışımızdaki sol güçlerin tasarıya olan ilgileri de artmaktadır. Şimdiden başlayan tartışmaların önceleri olumsuz izleri görülmesine karşın tasarının kavranmasına ve yaygınlaşmasına önemli kolaylıkları olacaktır. Bu nedenle tasarı tartışma süreci başta kendi kadrolarının olmak üzere tüm sol kadroların ideolojik-politik düzeylerini artırıcı manivela niteliğine sahiptir.

PROGRAM TASARISI

Program tasarısı, Barış ve Demokratik Yenilenme Stratejisi adıyla politik mücadeleye *yeni* yaklaşım ve görüşler getirmektedir. "Yeni yaklaşım ve görüşlerin temelindeki başlıca etkenlerden birisi, 80'li yıllarda uluslararası ve ulusal alanda getirdiği yeni gelişmelerin değerlendirilmesi ve bundan sonuçlar çıkarılmasıdır."

80 sonrası yeni gelişmelerden ise şunları anlıyoruz:

1- "ABD askersel endüstri kompleksinin ABD yönetiminin politikası üzerindeki belirleyici duruma gelmiştir" Nükleer savaş tehlikesi uygarlığı ortadan kaldırabilecek bir konuma tırmanmıştır.

2- Ülkede bağımlı tekelci militarist oligarşi ortaya çıkmış, demokrasi tümden rafa kaldırılmıştır.

Bu tespitlerle birlikte tasarı dünyada ve ülkede izlenecek politik stratejiye neden olan çelişkileri sıralıyor:

1- Dünyada emperyalizmin en saldırgan ve gerici güçlerinin politikasıyla, barıştan yana insanlık arasındadır. Bu çelişki çağımızın temel çelişkisi olan sosyalizm ile emperyalizm arasındaki çelişkinin güncel biçimidir.

2- Ülkede 12 Eylül sonrası iktidarı eline geçiren oligarşinin bugünkü baskıcı-otoriter politikası ve rejimiyle nüfusun ezici çoğunluğu arasındadır.

Böylece tespit edilen "baş" çelişkiler izlenen *politik stratejiyi* belirlemektedir.

1- Nükleer savaş tehlikesinin ortadan kaldırılması, nükleer silahlardan arındırılmış yeni bir yaşam tarzının kurulması. Politik strateji "nükleer silahlanmayı hızlandırma ve çatışma politikasının yenilgiye uğratılması"yla konumlandırılmaktadır.

2- Ülkede "Oligarşinin politikasının yenilgiye uğratılması, demokratik bir alternatif politikanın egemen olmasıdır".

Yukarıdaki özetlemede söylenen kuşkusuz iki ayrı strateji değildir. Nitekim program tasarısı izlediği stratejiyle hem dünyaya hem de ülkeye olan sorumluluğunu ifade etmektedir. Barış ve demokrasi savaşımının evrensel ve ulusal yanı "Barış ve Demokratik Yenilenme" stratejisiyle somutlanmaktadır. Evrensel ve ulusal görevler tasarıda iç içeliği ve özel yanlarıyla vurgulanmaktadır.

Nükleer savaş tehlikesinin ortadan kaldırılması için uluslararası planda verilen mücadeleye aktif katkı sağlanacağı söylenmektedir. Yine barışa ulusal planda katkı, Türkiye'yi ABD emperyalizminin çatışma politikasının aracı olmaktan çıkarılmasını hedeflemektedir. Ayrıca oligarşiye karşı yürütülen demokrasi mücadelesinin barış mücadelesine olan doğrudan katkısı ise programın içeriğini oluşturmaktadır.

BARIŞ VE DEMOKRATİK YENİLENME NEDİR?

1- Oligarşinin politikasına ve rejimine son verilmesi,

2- Demokratik bir alternatif politikanın egemen olması,

3- Emekçilerin derin sosyal sorunlarına, hemen bugünden, kapitalizm çerçevesinde olanaklı ilk ekonomik, iç ve dış politik çözümler getirmek,

4- Gündemin başında politik demokratikleşme bulunmaktadır. Söz konusu olan devrim ya da kapitalizmin tasfiyesi değildir.

5- "Kapitalizm çerçevesinde gerçekleştirilebilecek reform hedefleri"nin toplu ama burjuva demokrasisine razı olmakta değildir. Yine burjuva diktatörlüğü ile proletarya diktatörlüğü arasında özel bir aşama da hedeflenmektedir.

6- Bu strateji "politik güçler oranının barış ve demokrasi güçleri açısından elverişsiz olduğu bu koşullarda, devrimin nesnel ve özellikle öznel koşullarını hazırlama stratejisidir". Politik strateji işçi sınıfının toplumsal yaşamdaki ağırlığını artırması ve partinin insiyatifinin arttığı kitlesel bir güç birikimi yaratmayı hedefliyor. İşçi sınıfının ve partinin ağırlıklı olduğu sınıfsal ve politik güçler oranı toplumu devrimci dönüşümlerin başına getirecektir.

Barış ve demokratik yenilenme, oligarşi karşıtı güçlerle oluşan işbirliği ve diyalog politikası ile yaşam buluyor. Önce sınıfsal ve politik karşıtlık nesnel yanıyla koyuluyor. Bağlaşık güçlerin hem bizim hem de oligarşinin etkisine açık olduğu söylenerek "kalıcı olan, mutlak anlamda istikrarlı olan bizim ilkeli bağlaşıklık politikamızdır. Bağlaşık güçlerin bizim politikamıza karşı tutumları değiştiği ölçüde somut bağlaşıkların biçimi ve kapsamı da değişecektir." Yine belli kesimler dışında "Bağlaşıkların sosyalizmde varlık perspektifte vardır" deniliyor.

Tasarı bu özetlediğimiz kavradığımız biçimiyle, bunun içini dolduran önerme ve kavramlarıyla bir bütünlük gösteriyor. Barış ve demokrasi sorunun çözümü için önerilen politik strateji kestirme çözümlerden, salt bugünü düşünen sol içi kaygılardan ve slogancılıktan uzak duruyor. Taslağa hakim olan nesnellik, politik mücadelede hedeflerdeki gerçekçilik, partilerin tekleşmesinde yakalanan olumluluğu sürdürüyor. Birleşik partinin ilk belgesi olan program tasarısındaki yüksek ideolojik düzey, komünist hareketin şimdiye kadar edindiği birikimin kayıp vermeksizin geliştirildiğini gösteriyor.

Bir program için salt hedeflerin tespit edilmesi yeterli değildir. Öngörülenlerin gerçekleşmesiyle, mücadele çizgisi, nesnel gelişmenin yasaları, düşmanın ve bağlaşıkların olası konumlanmaları, Komünist Partisinin izleyeceği taktikler, partinin örgütlenme ve eylem anlayışı gibi, uluslararası ve bölgesel değişimler gibi süreci içeren bütün unsurların uyumlu bir bütünlük içinde görülmesi zorunludur. Esasen Marksizm-Leninizm tılsımlı bir sözcükten öte eylem klavuzu olarak görüldüğünde bu karmaşıklığın üstesinden gelinebilir. Taslağın bütününde esasen böyle bir ruhu yansıtmaktadır. Yukarıda sözü geçen elemanların birbirini tamamlayan uyumlu bir bütünselliği hedeflerin ve aşamaların kavranılmasını kolaylaştırıyor. Taslak bir yığın olguyu hem nesnel yanıyla hem de gelişim çizgisi içinde tanımlamaya çalışıyor. Bugünkü görünümün hangi etkilerle nasıl bir şekillenmeye uğrayabileceğini, şekillenmeyle günlük görevlerin ilişkisini kuruyor.

Program bugünü veri alır. Ancak mücadele çizgisi ve hedefleri bugünden başlayarak geleceğe uzanır. Kuşkusuz taslak bunları söylüyor ve yerli yerine oturtuyor. Ancak kavranmasının da böyle olması gerekir. Bu da salt taslağın görevi değil. Öngörülenlerin ideolojik-politik çalışmayla beslenmesi ve daha da önemlisi doğrudan sosyal pratikte somut deneyle-re uğratılmasına bağlı.

Evrensel deneyler, antifaşist, anti-oligarşi mücadelenin işçi sınıfı ve komünist parti açısından her zaman istenildiği gibi sonuçlanmadığını gösteriyor. Tasarıda belirtildiği gibi savaşım "sınıfsal ve politik güçlerin" durumuna göre "burjuva egemenliğinin pekişmesine" de yol açabilir. İşçi sınıfının ve partinin insiyatif kazanamadığı, demokrasi mücadelesinin gündemini belirleyemediği koşullarda hedefin tamamına ulaşmak güçleşir. Bu yüzden tasarı, işçi sınıfı ve emekçilerin programa yakın olmalarının önemini belirtmede, partinin insiyatifli bir politika izlemesinin altını çizmektedir. Oligarşinin, bağlaşıklara yönelik manevralarını bozmak; toplumu sağ çözümlerden uzaklaştırmak parti eyleminin gelişkinliği ile ve it-

Devamı 15. sayfada